

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 84 korona.
Egy hónapra 8 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 88 korona.
Egy hónapra 8 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-betűs sor egyezér 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 221.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, szeptember 25.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérórk: Bankkartel.
Megint a tisztli fizetésemelés.
A választójog hullámal.
A kereskedelmi és iparkamara közgyűlése.
Ötezer adós.
Verekezés a prágai tartománygyűlésen.
Felrobbant a bankkartel.
Magyar szélhámos Azálában.
Csernoch János aradi utja.
Dinamit a község háza pincéjében.
Amiről beszélnek.
Feljelentés egy milliomos cég ellen.
Tizenhat anarkista Magyarországon.
Mikor a fejedelem utazik.
Kragujevics bűnei.
Lakodalom csendőri felügyelettel.
A kegyelmes ur alszik.
Mit ígért a ki ály?
Aradi kabarét.
Tárca: Az 1831-iki koleralázadás.

Bankkartel.

Arad, szeptember 24

Alig tátotta ki száját a budapesti szörny, hogy az országot elnyelje, s már holtan nyulik szét a rablóbarlangok előtt. A bankkartel, a budapesti bankok kartelje kimult. Akik a születésekor előreláták a pusztulását, maguk se hitték, hogy ilyen rövid ideig fog vergődni. A saját mérge, a saját vére fullasztotta meg. Falánság hozta létre: a nagy bankok falánsága, amely a vidék fokozottabb meg-sarcolására törekedett. Csak hogy a nagy étvágyu pénz-oroszlanok egymással szem-

ben is éhesek maradtak, s az egymás ellen való irigységük törte meg az erkölcs-telen szövetkezést, s vetette végét a közös hadjáratnak.

Augusztus 10-én lépett életbe a bankkartel, amelynek összecsomózásán hónapokkal előbb, verejtékes kinnal dolgoztak az ország közgazdaságának élén álló, ki-tüntetéseken gazdag férfiak. Akik egy-szer megizlelték a hat, sőt hét, sőt hét és fél százalékos kamatlábat, azoknak vég-telen tragikus gondolat volt, hogy a négy százalékos bankkamatlábbal egyenlő per-centen adjanak pénzt, vagy pedig, ami korábban természetes volt, hogy a bankkamatláb alul is szolgálják ki a pénzpiacot. Ez a gyötrő kétségbeesés váltotta ki a bankkartel gondolatát. S a mikor a bős konkurrensok a közös tálnál végre össze-gyűltek, nem álltak meg a kölcsönkamatlábak fölemelésénél, hanem a kedves alkal-mat fölhasználva, mindjárt a betéti ka-matlábat is leszállították. A betevőtől is elvettek, az adóstól is: így azután egész jól mentek a telnek, amelynek során tud-valevően a mérlegek készülnek.

És negyvennégy nap múlva a bankkartelnek vége van. Előbb a Magyar Ke-reskedelmi Részvénytársaság lépett ki a betéti kartelből. Most pedig követte a Magyar Országos Központi Takarékpénz-tár. A kartelen kívül álló bank, a Magyar Pénzügyintézetek Központi Hitelbankja meg-buktatta elnökét, Mátyás Lajost, aki ke-rékkötője volt ez intézetnek a kartel ellen való védő harcában. Közben a vidéki in-tézetek francia tőkét szereztek, vagy pedig

kaptak arra biztosítékot. Mindez a lavina erejével indult a kartelnek és azt össze is törte. A belső okok mellett siettetta a pusztulást a külső erők tömege: az ország kereskedelmi és iparkamaráinak, a tör-vényhatóságoknak tiltakozása, a melynek során olyan megbélyegző kritikával illeték a kartelbe szövetkezett nagy banko-kat, amely egy önérzetes szövetkezetecs-két is megpiritana. Ugyanezek a testüle-tek, az egész vidéki sajtóval együtt, az erélyes tiltakozásokon kívül a kormány intézkedéseit is sürgették, amely aligha támogathatott volna az állami betétekkel és egyéb eszközökkel olyan intézeteket, a melyek minden erkölcsi alap nélkül ily súlyos prés alá zárták az ország gazda-sági életét.

Vége van, — pusztuljon az emléke is. Az, hogy ilyen rövid ideig tudta magát fentartani, bizonyosága annak, hogy Ma-gyarországon ilyen szövetkezésnek nem-csak joga nincs az életre, de talaja sem. Nagyon erősnek képzelték a fővárosi pénzkirályok magukat és nagyon gyöngé-nek a vidéki vazallusokat, amikor a kar-telt proklamálták. Csupán azt találták szükségesnek, hogy a bécsi bankokkal szövetkezzenek s mikor ez megvolt, kiszö-gezték a „kondíciókat.” Valamiben elszá-mították magukat s ez a valami mindig megdönti a számításukat. És ez a szinte szegénytelen kudarc bizonyára hosszú időre eltemeti az ötletet, amely a bankkartelt szülte és nevelgette.

Azaz, hogy mégse lesz jó ezt olyan nagyon elfelejteni. Tartsák ezt

Az 1831-iki koleralázadás.

— Kossuth első szereplése. —

A mostanában itt-ott mutatkozó ázsiai ko-lera 1831. évben tűnt fel Európában. Borzasztó pusztulást végzett Orosz- és Lengyelországban, honnan Magyarországra is átszápott. Külön-ben a parasztság között pusztult és szászával szedte áldozatait. Csakhamar lángba borult a Felvidék. A helyzetével különben is elégedetlen parasztságot ugyancsak ligatók bujtogatták fel, hogy a nemesség megmérgezte a kutyákat, ne-hogy a parasztság tulzaporodjék és a hatal-mat kezébe kerítse.

Az ligatók szavai a pór nép között hitelle-re is találtak, hisz a járvány főleg a rozsul táp-lálkozó és a védelemre képtelen parasztság közűl szedte áldozatait. Vad hordák jártak be a temetővé átváltozott vidéket. Megtámadták a földesuri kastélyokat, kirabolják és fölgyújtot-ták a nemesi kúriákat, majd vérszemét kapva, megtámadták a község házakat és a me-nekülről földesuraktól elárasztott kisebb vá-rosokat.

A kormány, hogy elfújja a lázadást, tel-j-hatalmu királyi biztosokat küldött a forrongó megyékbe. A lázadás főfészke Sáros volt, hová a híres hevesi adminisztrátort, Eötvös Ignác bárót küldte komisszáriusnak. Ő volt ugyanis korának legkegyetlenebb komisszáriusa. Megre-gulázta a kormánytál szemben renitenskedő Hevesvármegyét is, őt találta hát a kormány a

logalkalmasabbnak a lázadás elfojtására. Eötvös nyomban katonasággal szállta meg a várme-gyét, mire a látogató tótság deputációt menesz-tett az eperjesi megyeházán székelő királyi biztoshoz, hogy ha bántódásuk nem lesz, ke-gyelemre megadják magukat. Eötvös báró nagyon szívesen fogadta a deputációt és megígérte, hogy nemcsak kegyelmet ad nekik, de lojalis viselkedésük miatt másnap nyilvánosan fel is ma-gasztalja őket.

A deputáció büszkén várta a holnapot és Eötvös báró másnap a város placán fölállított őt akasztófán „föl is magasztalta” őket.

Es csak olaj volt a tűzre. A tótság ki-ég-zett testvérelkére bosszút esküdött. Most már nemcsak rabolt és gyújtogatott, de szétében-hosszában gyilkolta is a papságot és a nemes-séget. — A tószterebesi Andrassy uradalom parasztaival is hozzájárultak, fölkelelték a szolgabírókat és a községi előjáróságot támadták meg. Az uradalmi tisztek a község magyarsá-gával a közeli Sátorajauhelyre menekültek. Az eszrekre felszaporodott tömeg most Ujhelyt fogta ostrom alá, hol az ostromár folytán éhínség tört ki. A szegényebb nép, hogy életét megmentse és az éhség őt meneküljön, már a lázadók pártjára állott. A kószával-kapával föl-fegyverkezett városi szegényebb nép a megye-ház előtt csoportosult, kenyeret követelve az ott székelő járványbizottmánytól.

Ekkor lépett ki Kossuth Lajos az ismeret-lenség homályából. Mint ügyvéd tiszteletet és becsületet vívott ki már magának és ő volt a

járvány-bizottmány elnöke, vagy amint ő ne-vezte magát, a „veszteglő város táblabírája.” Népszerűsége oly nagy volt, hogy a tótság mindennap beküldte a családja számára szük-séges élelmiszereket, biztosítván őt, hogy neki és családjának bántódása még akkor sem lesz, ha a várost ha almukba kerül. Kossuth az ésszerű megyeház erkélyéről gyújtó beszéddel csendesítette le a lázadó tótsókkal szövetkezett szegényebb népet, fegyvertől szőlította az ost-romlók ellen és polgárorságot szervezett.

A polgárorság egyesülve az időközben megérkezett katonasággal, szét is verte az ostromló tömeget. — Kossuth nevét szárnyra vetie a hír és átvitte az egész országba. A megyei nemesség egyrésze azonban, mely már előbb is agyarkodott a latelner fiskálisra, a lá-zadókkal való elborasággal gyanúsította, akit a lázadók csak azért kíméltek meg, mert szö-vegségben volt velük.

Az aljas rágalom hitre talált vármegyéje irigy és maradi főnemességének egy kis részé-ben is, hisz a honoratior Kossuth volt a sza-badelvűeknek a vezére, aki a lázadás okát is a nép sarvasztó helyzetében kereste. És midőn látta, hogy a gyanu ellene mindjobban terjed, otthagya a vármegye fő d asztalát, hogy mint a távollévők követő megkerdje a nép felsza-badtását és ragyogó pályafutását a pozsonyi diétán.

Dr. Székely Aron.

eszkben a vidéki pénzüzetek és a tanúságait kövessék. A vidéki pénzüzetek — és ebben előjártak az aradiak — eddig is arra törekedtek, hogy a maguk tőkét minél nagyobbra növeljék, alapjukat minél szélesebbre és erősebbre bőveljék és ezáltal minél függetlenebbekké tegyék magukat. Ennek a törekvésnek fokozottabb mérvben kell érvényesülni a jövőben s a közönség, amely természetesen szintén érezte a kartel hatásait, minden erejével támogatja ezt az igyekezetet. Minél hatalmasabbak, tőkében minél erősebbek lesznek a vidéki pénzüzetek, annál biztosabb lesz az ellenálló képességük a mostanihoz hasonló kísérletekkel szemben, ha azok a fővárosi bankokat kormányzó agyakban esetleg újra gondolatra kapnának.

És ha ez a tanúság megmarad, szívesen ráhagyjuk a bankkartelre a Dreyfus-ügy nevezetes szálló igéjét: *N'en parlons plus*, jó, nem beszélünk róla. De mindenestre megvárjuk a februárt, a márciust, a mérleg-hónapokat. És ha akkor a fővárosi bankok jelentéseiben, a közreadott kommunikációkban az lesz olvasható, hogy a kartelre fölesküdt bankok milyen önfeláldozóan szolgálták az ország közgazdasági érdekeit, milyen hathatósan teljesítették közérdekű missziójukat, — akkor ez lesz a farsangnak legmulattatóbb, legfenségebb eseménye. A mire a vidéki közönséget már most tisztelettel meghívjuk.

Megint a tiszti fizetésemelés.

Megszavazza a delegáció.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 24.

A jövő hónap első napjaiban Budapestre érkeznek már az osztrák delegátusok is és 5-én vagy 6-án megtartják a szokásos előértekezletet. Mindjárt a delegáció egyik első ülésén — mint biztos forrásból értesülünk — meglepetés következik. A közös kormány indítványt fog előterjeszteni úgy az osztrák, mint a magyar delegációban a közös hadseregbeli katonatisztek fizetésemeléséről.

Erről az indítványról az utóbbi időben egyáltalában nem esett szó, de beavatott politikai körökben nagyon jól tudják, hogy *el nem maradhat*. A honvédtisztek fizetésemelését már elhatározta a magyar és az osztrák képviselőház, már pedig a tiszti fizetéseknek egyformának kell lenniök. Ennek megfelelően a delegációk elé terjesztendő 1909. évi közös költségvetésben már a *felemelt tiszti fizetések* szerepelnek.

Az indítvány sorsa nem kétséges. A delegáció legutóbbi ülésén formahiba miatt utasították el csupán az osztrák delegációnak a tiszti fizetésemelésre vonatkozó indítványát. Most illetékes helyről jön a javaslat és a delegáció, amely elvben már tavaly kimondotta, hogy a fizetésemelést szükségesnek tartja, nem térhet ki előle. A kormánynak különben garanciája van a most megválasztott delegátusok nagy többségétől, hogy meg fogják szavazni a katonatiszti fizetésemelést.

A függetlenségi párthoz tartozó delegátusok közül azonban néhányan tartózkodni fognak a szavazástól.

A választójog hullámai.

Az elégedetlen szociálisták. — Egy aradi román képviselő nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek tegnap a képviselőház üléstermében és folyosóján a választóreformról tett kijelentései politikai körökben nagy hatást tettek. Tegnap is és ma is ez volt a szóbeszéd tárgya és természetes, hogy a különböző pártok különböző érzelmeikkel fogadták a belügyminiszter nyilatkozatait. Kiviláglott ezekből — a miket különben már eddig is többé-kevésbé tudtak, — hogy az új választói jog *pluralis* lesz, *nyílt* szavazással és kisebb körzetekként, de nem kerületenként lesz gyakorlandó.

Andrássy e tervezetével szemben már most kezd kialakulni az egyes pártok véleménye. Komoly ellenállásra a reform a képviselőházban csak kevés pártban talál, a nem parlamenti pártok azonban erősen szervezkednek. Andrássy törvénytervezete ellen. Az alábbiakban vázoljuk az egyes pártok magatartását Andrássy reformjával szemben:

A koalíciós pártok.

A képviselőház ülésének elnapolásával jórészt elszóledtek a képviselők és a pártkörökben ma este már kevés ember járt. Azik eljöttek, valamennyien a választói jogról beszéltek, kivált pedig a pluralitásról. Az arról szóló nyilatkozatok aléző érzéseket keltettek. A *függetlenségi pártban* néhány ember ellene nyilatkozott, de nem túlságosan erős meggyőződéssel és így általában az volt a benyomás, hogy a *párt túlnyomó részben komolyabb ellenzés nélkül megszavazza a javaslatot*.

A néppártban két áramlat van: a párt egy része és főképpen a felvidéki képviselők határozottan *ellenzik a pluralitást* és ma erősen hangoztatták, hogy *ellene szavaznak*. A másik és nagyobb fele a pártnak *Zichy Aladár* gróf miniszterrel és *Rakovszky István*nal nem ellent az Andrássy javaslatát és megszavazza a pluralitást is.

Az alkotmánypártban volt együtt a legtöbb képviselő. Itt azonban kevés szó esett a választó reformról, a párt jórészt ismeri már régbben a javaslat tartalmát és alapelveit és helyesli azokat.

Az ellenzék.

A többi parlamenti párt: a balpárt, a demokratapárt és főleg a nemzetiségi párt ellenzi a pluralis választói jogot. Leghevesebb támadásra készülnek azonban a *nemzetiségi*ekkel együtt a *szociálisták*, még pedig úgy a nemzetközi, mint az újjászervezett szociálisták és az úgynevezett parasztpárt. Ezek teljes erővel küzdenek Andrássy törvényjavaslata ellen. A szociálista-párt tüntető népgyűlései ezentúl szinte naponta fognak ismétlődni; a párt a sajtójában, az utcán erősen agitál és szívesen látná, ha az ellenzéki pártokból megalakíthatná az *ellenfuziót*.

A szociálisták és a király.

A pluralis szavazati jog hivatalos bejelentését a szociáldemokrata párt hivatalos lapja, a *Népszava* ma igen nyugodt hangon tárgyalja. Ezen a nyugodt hangon azonban igen súlyos kijelentéseket tesz.

Ezt írja többek között:

I. Ferenc József azt mondta:

— Politikai jogok dolgában Magyarország polgárai egyenlők legyenek.

A féktelen demagógiával uralomra jutott párt azt mondja:

— Én a polgárokat osztályozom és egyik polgárnak kétszer, háromszor, négyszer annyi jogot adok, mint a másinak.

És mivel így áll a dolog, a nép azt mondja:

— Engem az én érdekem végtelen messze sodor az úgynevezett nemzettől és odasodor a király mellé, ha mindjárt egy csöppet sem lelkesedem is a királyság intézményéért.

Aminék az lehet a természetessé következő, hogy a nép, amely a nemzetbeli urakban megromlott, kifosztott, meggyalázott, méltóságának lefokozott lánya, halálos gyűlölettel gyűlöli majd az elnyomóknak kedves intézményeket és — ha úgy fordul sorsa — *elnyomói ellenében együtt fog haladni a királlyal*. Tudják ezt Andrássy és társai? Ha tudják és mégsem térnek észre, akkor valószínű, hogy ők lesznek a független Magyarország eszméjének ártói, hogy ők társítják le a magyarságot arról a pozícióról, amelyet eszöszszerint Magyarország népe között elfoglalt. Mert ők, mint a magyarság képviselői szerepelnek és így ő bennük a magyarságot fogják meggyűlölni a többi népek.

Beszélgetés Pop C. Istvánal.

Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott Pop C. István román képviselővel, aki Andrássy kijelentéseiről és azok hatásáról így nyilatkozott:

— Az a választói jog, melyet Andrássy tegnap vázolt, teljesen ellentéte az általános, demokratikus választói jognak. A pluralitás a legcsufabb meghamisítása az igazi általános választói jognak és ezért a nemzetiségi párt a *leghevesebb harcot indítja meg* az ilyen reform ellen. Én különben azt hiszem, hogy Andrássy maga sem állapodott meg még véglegesen reformtervezetében. Ő tegnapi nyilatkozataival inkább csak puhatolózni akart: azt akarta nézni, milyen hatása lenne a pluralis választójognak.

— Milyen eszközökkel fog küzdeni a nemzetiségi párt a reform ellen? — kérdezte munkatársunk.

— Erre nézve véglegesen csak akkor állapodunk meg, ha teljes egészében megismerjük Andrássy törvényjavaslatát. Hogy együtt küzdünk-e a szociálista-párttal, vagy más ellenzéki pártokkal, az sem tudható még; *de nem valószínű*. Mi megvagyunk győződve arról, hogy egy olyan törvény, amelyet Andrássy tervez, *nem lehet hosszúéletű*. Még ha a parlamentben győzedelmeskedni is tud, a nép elkeseredése hamar megsemmisíti az ilyen törvényt.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterre bízta Andrássy azt a szerepet, hogy a választóreformot a függetlenségi párttal még a benyújtása előtt megismertesse. Kossuth tegnap a párt alelnökeivel ismertette a reform részleteit, egyelőre kötelező titoktartás mellett. A jövő héten Kossuth csoportonként hívja meg a függetlenségi képviselőket és velük is közli a javaslat tartalmát.

Andrássy Gyula gróf okvetlenül október havában terjeszti reformját a Ház elé.

A kereskedelmi és iparkamara közgyűlése.

(Vélemény a vicinális-törvényről. — Az új vasúti üzletszabályzatról. — A homestead-ról. — Ünnepektől kereskedő és iparos. — A munkaszünetről szóló törvényjavaslat. — Anket a munkásbiztosító pénztárakkal. — A „Vinea” szubvenciója ellen. — Új levelező tag.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara a nyári szünet után ma délután tartott először teljes ülést a tagok nagy érdeklődése mellett. A közgyűlésnek sok fontos, köztük több országos érdekű tárgya volt s ezek azt az öröndetes helyzetet jelentik a kamarák számára, hogy a közgazdasági érdekű országos kérdések tárgyalásánál immár nem mellőzik a kamarák véleményének meghallgatását s így az a panasz, amelyet a kamarák legjogosabban a végrehajtási novella megteremtésénél emeltek amiatt, hogy fontos törvényjavaslatokat a kamarák véleményének előzetes meghallgatása nélkül terjesztenek az országgyűlés elé, orvosoltnak látszik. Éppen a mai közgyűlésnek mutatta be *Kristyó János* kamarai elnök *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszternek ide vonatkozó leiratát, melyben a miniszter arról értesíti a kamarát, hogy legutóbbi közgyűléséből eléje terjesztett kérelmére intézkedett az iránt, hogy a közgazdasági vonatkozású törvényjavaslatokat és tervezeteket mindegyik minisztérium előzetesen küldje meg véleményezés végett a kamaráknak.

A mai közgyűlésen nem kevesebb, mint öt törvényjavaslattal foglalkozott a kamara. Az alsóbbrendű vasutakról szóló törvénytervezet bírálatával indult meg a törvénytervezetek tárgyalása; e vitában nagy koncepciója bennédel részt vett *Fábrý Sándor* dr. kamarai levelező tag, az Arad-csanádi vasutak vezérigazgatója is, kinek felszólalását nagy rokonszenvvel és tetszéssel fogadta a közgyűlés.

A vasúti üzletszabályzat revíziójának tervezetét általában kedvező fogadtatásban részesítette a kamara közgyűlése s magáévá tette azokat a kifogásokat, amelyeket az egyes rendelkezések módosítása érdekében a titkári iroda kidolgozott. — Az igazságügyminiszternek a családok otthonról kidolgozott törvényjavaslata ellen súlyos kifogásokat emelt a kamara.

A kamarának két érdemes régi tagját: *Éles Ármint* és *Rozmanth Albert* a kereskedelem, illetőleg az ipar terén szorgalmas munkával eltöltött negyedszázados működésük alkalmából a kamara közgyűlése meleg ovációban részesítette. Az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről készült törvényjavaslat tárgyalásánál a teljes vasárnapi munkaszünet mellett foglalt állást a kamara. Ekkor a megállapodáshoz a kamara kereskedő-tagjai is hozzájárultak s a határozat egyhangú volt.

As elnökség javaslatára a teljes ülés elhatározta, hogy a kerületbeli munkásbiztosító-pénztárakat a munkásbiztosítási törvény hiányai, a gyakorlatban be nem vált intézkedései, valamint a pénztárak adminisztrációja körül uralkodó bajok és ezek orvoslásának megbeszélése céljából november hó folyamán értekezletre hívja össze s a megállapítandó sármek orvoslása és a szükségesnek látszó intézkedések megtétele céljából a miniszterhez fog fordulni.

A soproni kamarának a „Vinea” borkereskedelmi társaság szubvenciója s az avval tervezett kormány-szerződés ellen a kereskedelemügyi miniszterhez intézett feliratát a kamara egyhangúlag támogatni határozta.

A közös-bizottság javaslatára a teljes ülés a kamara levelező-tagjává az ipari és kereskedelmi szakoktatás terén szerzett érdemei elismeréséül egyhangúlag megválasztotta *Kovács Vince* iskola-felügyelőt.

ÖTEZER ADÓS.

Az aradi járásbírósnag munkája. — A végrehajtási novella következményei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

A mai nappal lejárt a bejelentési határideje ama követeléseknek, amelyekre nézve a hitelezők a régi végrehajtási törvénynek reájuk a novellánál kedvezőbb intézkedéseket akartak igénybe venni. Az utolsó napon százával érkeztek a bejelentések az aradi járásbíróshoz az előző iktatóba, ahol azokat a polgári vagyos ügyekkel együtt kezelik. Szeptember kilencedike óta, amikor a végrehajtási novella életbe lépett, naponta tömegesen érkeztek bejelentések, de a mai nap rekordját egyszer sem múlták felül. Nem kevesebb, mint ötszáz egy-néhány bejelentést adtak be.

A nagyszámú kérvény és a mellékletek bálygeinek keresztülvitelét két fiatal ember végzi, de az összes bejelentések beiktatása csak a jövő év közepére várható s az értesítéseket az adósoknak majd talán a tavaszi kúddetik szét. Az iktatás és expadiálás nehéz munkája ugyanis egyetlen emberre van bízva, aki emellett más ügyeket is kezel és képtelen az óriási módon összehalmozott anyagot egyedül feldolgozni. Több mint ötezer a bejelentések száma, amelyek legnagyobb részének hónapokig elintézetlenül kell hevernie, mert a helyett, hogy egy külön irodát szerveztek volna két három emberrel erre a tízenöt napra a sok ezer bejelentés feldolgozása céljából, a teljes feladatot egy amugy is elfoglalt kezelő *Panián György* nyakába szőtták. A jogszolgáltatás gyorsasága ez alka'ommal csöddit fog mondaní, ha a törvényszék elnöke a bajon gyors intézkedéssel nem segít.

Érdekes, hogy az aradi összes bályge-eláruló üzletekben és tőzsdékben a délután folyamán egyetlenegy 72 és 24 füléres bálygeget sem lehetett kapni, amelyeket a száz koronánál nagyobb és kisebb összegű bejelentésekre kell ragasztani. Ezeket a bálygefajtákat az első napokon az ügyvédek és kereskedők miad összevásárolták. A bejelentések legnagyobb részét ügyvédi képviselőt nélkül adták be, mert ezzel a hitelezők megtakarították az ügyvédi meghatalmazásra szükséges egy koronás bálygeget.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Forel és az aradi Good-Templár páholy. Az aradi Good-Templár páholy *Forel* tanárnak a világhírű pszichiaternak hatvansdik születésnapja alkalmából levélben fejezte ki szerencsekívánatait. Forel most a következő megleghangú levélben köszöni meg az üdvözlést:

Kedves fivéreim és nővéreim! Salvból köszönöm az Önök szerencsekívánatait hatvan éves születésnapomra. A szeretet és elismerés annyi jelével halmoztak el, hogy valósággal restslnem kell magam.

Salvélyes testvéri üdvözléssel hálás és lekötelezett hívők

Forel.

Mikor a fejedelem utazik

Ferdinánd látogatása. — A különvonat halottai.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember

A magyar főváros előkelő vendégei, *Ferdinánd* bolgár fejedelem és neje ma elutaztak Budapestről. A fejedelmi pár diszes vendégeszkedésének szomorú epizódja az a szerencsétlenség, aminek híre most pattant ki: a fejedelem különvonata még a budapesti ut előtt Hatvan közelében három embert elgázolt.

A budapesti vendéglátásról és a szerencsétlenségről itt következik tudósításunk:

Ferdinánd király lesz?

Budapestről jelentik: Ma reggel fél kilenc órakor a fejedelem megsejmelte a kápolnában levő kriptát. Tíz órakor *Ferdinánd* fejedelem és *Eleonóra* fejedelemasszony meglátogatták a várban levő Erzsébet királyné múzeumot. Ma déli 12 órakor a bolgár fejedelmi pár tiszteletére udvari dejeuner volt, melyen 43 személy vett részt. A dejeuner-n jelen voltak ő felsége a király, *Ferdinánd* bolgár fejedelem, *Eleonóra* fejedelemasszony, *Klodld*, *Auguszt*, *Erzsébet*, *Henriette* főhercegnők, *József* főherceg, *Apponyi* Lajos gróf udvarnagy és neje, *Aehrenthal* báró közös külügyminiszter, *Schloss* kabinetirodai igazgató, *Daravary* kabinetirodai főnök, *Montenuovo* herceg második főudvarmester, *Paar* gróf és *Bolfras* báró ő felsége főhadsegédei, *Gigern* báró követ, *Margut*, *Barth*, *Bron* őrnagyok, *Dadányi*, *Pongrácz* és *Spányik* őrnagyok és a kíséretük tagjai.

Ma délután két órakor a keleti pályaudvarról utazott el a fejedelmi pár. Az állomásra elkísérték *József* főherceg és felesége, *Auguszt* főhercegné és az udvari kíséret. *Ferdinánd* fejedelem Szombathelyre, felesége pedig Bécsbe utazott.

*

Egy későbbi távirat jelenti: *Ferdinánd* fejedelem *Wekerle* miniszterelnöknek és *Aehrenthal* báró külügyminiszternek Bulgária legnagyobb rendjelét, a Sándor-rend nagykeresztjét adományozta.

A fejedelmi párnak budapesti diszes fogadtatása nagy örömet keltett Szófiában. *Ferenc József* tegnapi pohárköszöntőjéből és a fogadtatásból azt a reményt merítik, hogy most már könnyű lesz elhárítani azokat az akadályokat, amelyeket a fejedelem királylyá koronázása elé eddig a külföldi hatalmak, különösen a török szultán gördített.

Gázol a különvonat.

A fejedelmi pár tegnap Miskolcon keresztül ment Budapestre. Az egész utvonalon, melyen a fejedelem különvonata elrobogott, szuronyos csendőrök állottak őrt és mindenütt rendkívüli óvintézkedéseket tettek. Es mégis történt baj.

Kedden, midőn a vonat a fejedelemért *Poprádra* ment, baleset történt. Ugyanis *Horth* közelében, *Adács* tanyánál a mozdony elgázolt egy szekert, amelyben három ember ült. Hír szerint úgy történt a baleset, hogy egy átjárónál a sorompó nem volt lebocsátva; egy szekér közeledett és midőn a lovak a sínparhoz értek, száguldott el a vonat. A mozdony elgázolt

zolta a lovakat. A kocsiban ülő három ember olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy hír szerint mind a három meghalt.

Az ügyben megindították a vizsgálatot.

Amlról beszélnek.

A nászéjszaka első fele.

Fehér leányszobák ábrándos hősnői, ha ezt a címet elolvassátok, ne dugjátok össze a bohó gondolatokkal telt fejecskéteket a ne augjatos össze sokat jelentő mosolylyal: „na, ez bizonyosan leányoknak való pikáns olvasmány.”

Ez nem pikáns olvasmány, még csak nem is poétikus, pedig hát a nászéjszakában sok poézis szokott lenni. Ebben bizony nincs, helyette föllelhető sok-sok szomorúság és kisír belőle egy bánatos fiatalasszony nagy keserve. Arról lesz szó: hogyan telt el a nászéjszaka első fele egy aradi ifjú házaspárnál, amely nemrég esküdött örök hűséget.

Egy fiatalember hosszú ideig udvarolt egy úri leánynak, anélkül azonban, hogy komoly szándéka lett volna a kisasszonynál. Évekig járt a leány családjához, ahol egy tekintették, mint a ház legjobb barátját. Ő úgy megszokta az odajárást, mint reggel a kávé, vagy mint ebéd után a azivart. Ha nem ment oda minden délután, nagyon hiányzott neki az elmaradt látogatás. A család leánytagja úgy beszélt a fiúval, mint régi jó barátával. Arra azonban egyikük se gondolt, hogy talán ideje volna már megtartani az eljegyzést. A fiataloknak ez talán nem is jutott volna az eszébe, ha az öregek nem figyelmeztetik erre a ház ifjú barátját a talán másképp nem is lett volna belőlük egy pár. A leány anyja egyszer diakrónen figyelmébe ajánlotta a fiúnak ama híreket, amelyeket róla a leánynyal együtt terjesztettek. Ez a híresztelés teljesen mentes a pikantériától, csupán azt tartalmazza, hogy nemsokára meglesz az eljegyzés.

— Én erről semmit se tudok, — mentegetőzött a fin.

— Hiszen éppen az a baj, hogy maga nem tud az eljegyzésről. Pedig magának már tudni kellene róla. Hiszen évek óta jár a családhoz és tudja, hogy annak milyen következményei vannak...

— Ha éppen akarják, — mondta a fiatalember — én elvehetem a kisasszonyt. Én jó fiu vagyok, én mindent megteszek. De, hogy az esküvő után meglesznek-e velem elégedve, arról nem állok jól.

— Azt csak bizza ránk, — felelte a jövődöbél anyós.

Es megtartották az eljegyzést, amit nemsokára az esküvő is követett a természetesen eljött az esküvőnek legközvetlenebb következménye: a nászéjszaka is. A fiatal pár lakása a leány szüleiével egy udvarban van. Az esküvőt követő kis uzsonna után a rokonok eltávoztak, a szülők is bevonultak a lakásukba, magára hagyva a fiatal párt. Mit gondolnak, mi történt most? Ez a párbeszéd zajlott le, amint a novellairók mondani szokták:

— Most egy kis időre el kell mennem, — mondta a fiatal férj.

— Hova?

— A Központi kávéházba. Fontos érdekem fűződik ahhoz, hogy most megjelenjek a kávéházban. Este 8 órára itthon leszek drágám.

A „drágám” pusztán kapott és boldog volt. A férj eltávozott, a fiatal asszony pedig bement a szülei lakásába, hogy ott várja be a nyolc órát, amikor korra az újdonsült férj megérkezik. A nyolc óra el is jött, de a férjet nem hozta magával. A 9, 10 és 11 óra is elmúlt és a férjürem még mindig nem mutatkozott. Az új asszony könnyei versenyt hulltak az időközben megereadt esővel. Az anyós merész tette határozta el magát. A cselédet elküldte a Központi kávéházba a azt üzenve a férjnek: jöj-

jön már haza. A küldőne meg is találta a kávéház kártyaszobájában. A férj nem lepődött meg, amikor a parasztlány ezzel állított be:

— Tessen már hazajönni, azt üzeni a nacscsága és sir.

— Mond meg lányom, hogy — kontra ultimó — mindjárt hazamegyek, csak ezt a partit kijátsszom.

Es kijátsszotta a partit — éjjelre. Akkor nyugodtan hazaballagott. Hogy otthon mi történt a nászéjszaka másik felében, azt nem tudjuk. A szomszédok azt mondják, hogy az új asszony arcán másnap nyoma se volt a sirásnak. Talán ez mindent megmagyaráz.

Feljelentés egy milliomos cég ellen.

A Milkó-család birtoküzletei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 24.

Nagy birtok-manipuláció ügyében folytat vizsgálatot most a budapesti rendőrség. Egy fővárosi bankigazgató nagyobb birtokot vásárolt parcellázás céljából a Milkó Vilmos és fiai ismert fővárosi és szegedi nagykereskedő cégtől, amelynek több nagy földbirtok is van a tulajdonában. A vásár után kiderült, hogy a birtokon rengeteg teher van és azt parcellázni egyáltalában nem lehet.

A botrányról egy fővárosi lap ma esti száma — mint budapesti tudósítónk telefonálja — ezeket írja:

A budapesti rendőrség napok óta egy szenzációs birtok-csalás ügyében folytat nyomozást. Brasch Marcel fővárosi bankigazgató tett feljelentést a főkapitányságon Milkó Vilmos és fiai ismert budapesti és szegedi nagykereskedő cég ellen. A feljelentés elmondja, hogy Brasch a temesmegyei Sásd közelében huszezer holdat vásárolt, hogy azt parcellázza. A vétel után kiderült, hogy a birtokon több mint másfél millió korona teher van: a szabadkai Délvidéki közgazdasági banknál 633000 koronával, a bécsi Boden-Credit Anstalt-nál 807,000 koronával van megterhelve a birtok. Ezek a bankok pedig kijelentették, hogy semmi áron sem egyeznek bele a parcellázásba, noha az eladók írásban garantálták, hogy a parcellázás elé semmi akadály nem fog gőrdülni.

A nyomozással Marinkovics Ernő budapesti rendőrkapitányt és Botár Béla fogalmazót bízták meg. Egész sereg tanút hallgattak már ki és most fogják kihallgatni Lánchy Leót is, aki hétszáz ezer koronával finanszírozta Milkóékat. Tanukul szerepelnek Lányi Mór dr. országgyűlési képviselő, Pályi Ignác temesvári és Brasch dr. budapesti ügyvédek is.

Kihallgatták már Milkóékat is, akik kijelentették, hogy ők nem akarták becsapni, vagy megkárosítani Braschot. A parcellázásra vonatkozó ígéreteket nem ők tették, hanem egy Löbl nevű társuk.

Az ügyben a rendőrség folytatja a nyomozást.

Kragujevics bünei.

Második Harden-pörrelőtt

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 24.

A budapesti büntető törvényszéken a Kragujevics Spázó elleni ügyben, mind a két lopási esetben Salavek vizsgálóbíró befejezte a vizsgálatot. Most már csak a bécsi rablógyilkos kísérlet és a berlini Engel-féle rablógyilkossági ügy vizsgálatának befejezése van hátra.

Ebben az ügyben, amint azt megírtuk, Simonyi Imre dr. és Weiler Ernő dr. védők pénteken kihallgatásra jelentkeztek az igazságügyminiszternél, hogy panaszt emeljenek Nasse berlini detektív itteni nyomozási szereplése ellen. Az ügyben most újabb komplikáció támadt. Nasse detektív elutazott, de jött helyette egy másik. Ez a másik pedig Stiegler dr. berlini rendőrfogalmazó, aki már megis nyerte az engedélyt arra, hogy Kragujevics Spázót az ügyességi fogházában kihallgassa. A védők Stiegler dr. szereplése ellen is kifogást emelnek.

Kragujevics védői ma levelet kaptak D'Orsay gróftól, a Berlinben székelő nagykövetségi tanácsostól. A gróf rendkívül érdeklődik az iránt, hogy Kragujevics a magyar törvények értelmében kiadható-e Németországnak és ezenkívül számos intim részleteket kérdez. A levél, valamint a többi Németországból jövő levelek is, azt az impressziót keltik, hogy Kragujevics kiadatása esetére Németországban második Moltke-Harden pörre van kilátás.

A vizsgálóbíró rendeletére ma az orvosszakértők megvizsgálták Kragujevicsét, hogy vajon külsőleg is meg lehet-e rajta állapítani a homoszekszuálitás jeleit. A vizsgálat még nem ért véget. Most azt fogják kutatni, hogy a perverzitás milyen fajtát üzte, vagy hagyta magán üzni Kragujevics.

A büzös fiatalembernek ezenkívül még az elmebeli állapotát is meg fogják vizsgálni.

Magyar szélhámos Ázsiában.

Érdekes alak a budapesti rendőrségen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Érdekes embert idézett ma reggel magához a budapesti főkapitányságon Marinkovics kapitány. A férfit Sterk Mártonnak nevezik, herminckét esztendő, foglalkozására nézve: globetrotter. Es azt jelenli, hogy élete javát nem itthon, hanem a nagyvilágban töltötte és azt, hogy meg tud a jég hátán is élni, ha kell.

Hogy hogyan élt meg nem a jég hátán, hanem Indiában Sterk Márton, arról Bombayból kapott pontos értesítést a magyar osztrák külügyminisztérium. A bombay-i konzulátus arról ad ugyanis hírt, hogy ott egy magát Kovács Ágostonnak nevező ember szélhámoskodással tengette az életét. Mindenfelé, ahol csak tudott, kicsalt árucikkeket, ezeket eladogatta, a kereskedőkkel, akik neki hiteltettek a konzul ajánlása folytán, nem számolt el és végül ügyesen ellillant. Az összeg, amivel megkárosította a jóhiszemű hitelezőit, a mi pénzünk szerint kerek 8200 korona.

Ezt panaszolja a bombay-i konzul. Belud.

síszándó színtén jött egy haragos irás S. erk Márton ellen, ahiről megint azt mondja a keleti konzul, hogy ott Lábai János néven csalt ki magát a konzulból 150 ruppiát ugyanazon egyén, aki megkoppasztotta a kollégáját B. m. bayban. Mind a két konzul arra kéri a belügyminisztert, hogy a közbiztonsági hatóságok újra vonja felelősségre Kovács-Lábai-Sterket. Budapesten az Almásy téren ma meg is találták az ügyes férfit, aki nyomban a kapitány elé vezettek.

Sterk mindjárt tudta, miért idézik a kapitány elé és mindjárt kész is volt a védelmével. Azt állította, hogy igenis élt a Kovács névvel, de azért, mert ennek a nevére volt kiállítva az utlevelő. Lábai néven nem csalt ki pénzt, ellenkezőleg: Lábai, egy mostanában katonáskodó magyar honfi a saját nevében kért támogatást a konzulól, amit meg is kapott.

A rendőrség Lábait is kihallgatta még ma. És érdekes leleplezéssel szolgált. Azt mondta, hogy igenis barátságban volt Sterkkel, aki a barátságot arra használta, hogy az ő nevével visszaéljen.

Az izgága lelkész.

Aki pörben áll a hívőivel. — Az aradi román szentszék vizsgálata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Különös fegyelmi vizsgálatot indított most az aradi román szentszék egy román lelkész ellen, aki Arad közelében, Fönlakon osztja a lelki mannát a hívők között, de azért van ideje arra is, hogy a híveivel folyton pörösködjék.

Az ügyről ezeket írjuk:

Babesku Mózes főnlaki gör. kat. román lelkész, évek hosszú során á. folytonos pereskedési harcban áll saját híveivel. Megesik, hogy évenként 10-nél több becsületsértési és rágalmazási pere van, miáltal büszkén mondhatja Babesku, hogy az ujjadi járásban a perlekedésben ő érte el a legmagasabb rekordot.

A múlt évben kétszer is megemlékezünk Babesku lelkészről, aki különféle képen károsította meg a község lakosságát és perlekedő természetével teljesen elidegenítette tőle híveit. Egyesek a gör. kat. hitre tértek át, mások az ottani gör. kat. szerb templom falai között keresnek lelki megnyugvást. Legtöbbször, hogy a lelkésztől megmeneküljenek, az ottani gör. kat. román templom mellett építettek imaházat és tömegesen áttérnek a baptista vallásra.

A hívek által emelt súlyos vádakért az aradi román szentszék most megindította Babesku Mózes lelkész ellen a fegyelmi vizsgálatot.

Legújabbban szeptember 16-án ismét vádlottként állott Babesku lelkész a temesvári kir. törvényszéknél. Egyik előkelő főnlaki hívét súlyos vádakkal rágalmazta. A törvényszék ezért bűnösnek mondta ki Babesku Mózes lelkészt és elítélte 60 korona pénzbüntetésre, behajthatatlanság esetén 6 napi elzárásra.

Két hónappal ezelőtt ugyancsak az a törvényszék ítélte Babesku Mózes egy más főnlaki híven elkövetett sértésekért 40 kor. pénzbüntetésre, vagy 4 napi elzárásra.

A hívek kíváncsian várják, az aradi szentszék hogyan fog itélni Babesku lelkész fölött.

Felrobbant a bankkartel.

A pénzvilág szenzációja. — Az aradi akció sikere.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Örvendetes meglepetést hozott a mai nap az ország pénzügyi köreinek. Az alig egy hónap óta fennálló, de hosszú évekre tervezett bankkartel ma hirtelen felbomlott.

A bankkartelt a budapesti nagyobb pénzintézetek kötötték, de belépésre kényszerítették a kisebb intézeteket is. A kartel ele főképp a vidéki intézetek ellen irányult és önző módon akarta biztosítani az uralmat néhány nagy fővárosi banknak az egész magyar pénzpiacra. Célját nem érte el. A közvélemény hangos felháborodása, a törvényhatóságok, kamaráknak tiltakozása és a vidéki intézetek ellenszervekedése nem remélt rövid idő alatt felrobbantotta a kartelt. E siker elérésében nagy része volt elsősorban Arad állásfoglalásának, mely a sajtóban, a törvényhatóságban és a kamarában harcot indított a kartel ellen.

A váratlan gyorsasággal bekövetkezett bomlásról és okairól itt adjuk tudósításunkat:

A bankkartel bomlása.

Augusztus 10-én alakult meg a fővárosi bankok kartelle. Célja az volt, hogy a benne résztvevő intézeteknek egyeduralkodó biztosítson az egész pénzpiacra, egységesen — még pedig a maga érdekében — szabályozza a betéti és lezárási kamatokat és véget vessen az egyes intézetek versenyének. Bevonták a kartelbe az osztrák intézeteket is, hogy így teljesen lekossák a vidéki intézeteket.

A kartel természetesen a pénz megdrágulását vonta maga után. Erre aztán kitört a közvélemény hangos felháborodása, mely a törvényhatóságok, kamarák és egyéb gazdasági testületek éles hangú tiltakozásában nyilvánult meg, a legközvetlenebbül károsodó vidéki pénzintézetek pedig erőyes ellenszervekedésbe vitte. A Magyar Kereskedelmi Réshánytársaság a bankok megállapodásának egyik fontos részét képező ugynevezett betéti egyezményből már a múlt hónapban kilépett. A betéti egyezmény megbontása kiváltotta a különféle pénzintézetek versenyérdekeinek érvényesülését és a kartel vezetésének már hetek óta a legnagyobb erőfeszítéssel kellett dolgoznia a támadt nézeteltérések kiegyenlítésén és a felmerülő bomlási törekvések elnyomásán. Tegnap azután a Magyar Országos Központi Takarékpénztár lépett ki a betéti egyezményből és erről levélleg értesítette a többi érdekeltet, mire azután ezek is — látván a helyzet tarthatatlanságát — egyértelműen kimondták a takarékbetéti kartel feloszlását.

Es egyenlenségekhez hozzájárult, vagy inkább ezeket előidézte az, hogy a vidéki intézeteknek hamarosan sikerült összeköttetést szerezni a kartelen kívül álló és a külföldi intézetekkel. A külföldi tőke készséggel nyitotta meg a fűrészt a jónirú magyar vidéki pénzintézetek előtt, amelyek így leráshatták a kartel nyűgét.

A kartel élén álló intézetek vezetői előtt ekkor már tisztán állott, hogy a kartel sokáig már nem lesz fenttartható. De hogy olyan hamar, alig hat hét fennállás után véget érjen, arra nem gondoltak. Így azután a kartelben

lévő bankok között is nagy meglepetés volt, ami ma bekövetkezett.

A mai határozat.

Ma délelben 12 órakor a Hitelbank tanácskozó termében értekezletre gyűltek össze a kartelhez tartozó pénzintézetek meghívottai. Ullmann Adolf, a Hitelbank vezérigazgató-helyettese hívta össze az értekezletet, melyen körülbelül 25-en vettek részt. Ullmann megnyitva az értekezletet, referált a kartelt ért támadásokról és azokról a kiválásokról, amelyek a kartelt megingatták. Ilyen körülmények között — mondotta — mást nem ajánlhat, mint a kartel megszüntetését.

A tagok nagy meglepetéssel hallgatták az elnök kijelentéseit és indítványát nyomban el is fogadták s egyúttal elhatározták, hogy a kartelt október 25-én végképen meg is szüntetik.

Arad szerepe.

A bankkartel gyors kimulása Aradon általános örömet okozott. A kora esti órákban jött meg Budapestről a hír, amely tudtul adta, hogy a kartel a „levegőbe röpült.” A benne felhalmozott sok pusztító erő elsősorban a kartelt tette tönkre. És hogy ilyen gyászosan és gyorsan véget ért ez a káros gazdasági szövetség, abban Aradnak jelentős szerepe van.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara volt az első, amely tiltakozó szavát fel emelte a fővárosi bankok pénzdrágító, hitelbénító egyesülése ellen. Steiner Ferenc kamarai tag indítványára feliratot küldött a kormányhoz, amelyben arra kérte, hogy a kartelirozott bankoktól vonja el betéteit. Hasonló lépés megtételére hívta fel a társ kamarákat is.

A legutóbbi törvényhatósági bizottsági közgyűlés, Müller Károlynak, Arad város országgyűlési képviselőjének indítványára egyhangulag kimondotta, hogy a kartelt károsnak tartja és a vidék gazdasági életének megóvása céljából a kormányt arra kéri, minden rendelkezésére álló eszközzel bénítsa meg a kartelben lévő bankok működését. Arad város állásfoglalását az egész fővárosi sajtó helyeslése kísérte és a törvényhatóság akciója gondolkodba ejtette a kartel élén álló pénzkapacitásokat is.

Alkalmunk volt a város határozatának hatásáról ma érdekes véleményt hallani. Egyik előkelő aradi pénzintézet vezetőfiával Lánzy Ló, a pesti magyar kereskedelmi bank elnökgazgatója a napokban beszélgetett és szóvá tette a közgyűlésnek a kartel ellen hozott határozatát.

— Arad állásfoglalása nagy súlyjal bír, — mondotta Lánzy — mert biztos, hogy valamennyi törvényhatóság követi példáját. Ennek az egyesülésre nézve komoly következményei lehetnek, mert a kormány utóvégre kénytelen lesz meghallani az ország megnyilatkozását. Ha azonban Arad ennyire ellenzi a kartelt, miért jött éppen azokhoz a bankok-

hoz pénzért, amelyek miad bent vannak a kartelben?

A városi főszámvevő nyilatkozata.

Erre a megjegyzésre máris kész a felelet. Az *Aradi Közlöny* munkatársa a kartel felrobbanásáról szóló hír vétele után felkereste *Kilényi János* városi főszámvevőt és megkérdezte tőle, vajjon a város a változott helyzetben nem fogja-e a polgári fiúiskola és a vashidak építésére felveendő kölcsön szerződés feltételeinek megváltoztatását sürgetni a kölcsönt megajánló bankoknál.

A főszámvevő kijelentette, hogy a város legnagyobb szerencséjére még a szerződések nincsenek véglegesítve s így azért *ő holnap sürgős előterjesztést tesz a polgármesternek az egész ügylet sztorizására.* A kartel megszűnése következtében a kamatláb feltétlenül esni fog s Aradnak fél kell használnia a kedvező alkalmat. De felhasználhatja az aradi pénzpiac kezező alakulását is. A francia tőke bizalommal fordult Arad felé s pénzintézeteink abba a helyzetbe kerülnek, hogy hosszú lejáratú városi kölcsönöket is nyújthassanak.

Tehát Arad város akciója nemcsak az egész ország gazdasági életének használt, de hasznot hajtó volt önmagának is.

Tizenhat anarkista Magyarországon

Nyomozás a Dunántul. — Féltik a spanyol királyt.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, szeptember 24.

Vadásztársaság rajától, puskák ropogásától, hajtók lármájától visszhangzik pár nap múlva a Baranyamegyében lévő baranyabélyei erdő: ég, rogtog. Frigyes főherceg és családja rendez ott nagy országgrazdoló vadászatot, melyen több főherceg, herceg, sőt egy eleven király, a spanyolok fiatal uvalkodója is részt vesz.

E vadászzal kapcsolatban, mint rendszer szokás, most is holmi ké-zűő anarkista merénylet híre szgatja a Dunántul cserdör- és rendőrhatalmait. Táplálja az izgatottságot a berlini rendőrség azon értesítése, hogy Németországból 16 hírhedt anarkista, kik valamennyien egy Spanyolországból kiutasított maffiának tagjai, indult utnak Magyarország felé; amiből azt következtetik, hogy ezek a spanyol király ellen elkövetendő merénylet tervével jöttek országunkba. A belügyminisztérium természetesen a legkisebb dunántul falu éjjeli baktérját is most azzal a salogru utasítással látta el, hogy nyomozzon a királyverre átkötő anarkisták után.

Kaposvár rendőrsége is kapott ilyen utasítást. Közli ebben a belügyminiszter a 16 gyanús ember nevét, nacionálját, személyleírását és minden ismertető jelüket, mely szükséges ahhoz, hogy őket kinyomozzák, szemmel tartassák és esetleg elölphessék. Az anarkisták nevei: Tipolitan Teodoro, Giovannelli Nello, Grovan Antoni, Boogers Mahiss Hubert, Groamen Georg, Peters Nikolaus Hendrikus, Onstein Gerhard Wilhelm, Geritsen Hermantes, Aer Haar San Hendrik, Hermesen Cornéius, Wilhelmus, Burgerhof Nicolaus, Cornelis Rijevigh Gerhard, Selmandi Giuseppe, Ziegler Franc, Roversi Roversio és Katz Abrahám József. Mint nevük is mutatja, legtöbbje olasz és holland, de van közöttük egy magyar is, *Katz Abrahám József, győri születésű.* Ezek

lennének ezek a vezedelmis bácsik, kiket a belügyminiszter a kaposvári rendőrségnek is figyelmébe ajánl.

Elképzelhető most a dunántul rendőrhatalmait, hogy anarkistát fogjanak és bizonyos, hogy annyi ellensége nincs is a mai államrendezésnek, mint ahány „anarkistát” leirtóztatnak majd, amíg a spanyol király a helyei erdőben öldöklí a főrlasztott vadakat.

Verekedés a prágai tartománygyűlésen.

Csehek és németek botránya.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, szeptember 24.

A csehek és a németek között régóta fennálló ellentétek ma teljes erővel kiörtek és a prágai tartománygyűlésen olyan botrányok játszódtak le, amelyek *Badeni* miniszterelnöksége idején az osztrák Reichsrathban lefolyt viharos jelenetekre emlékeztetnek. A képviselők előbb *pusztakézzel*, majd a *padok letört darabjaival* *verekedtek* és a botrány oly magas fokra hágott, hogy az elnök kénytelen volt az ülést berekeszteni.

A viharos ülés lefolyásáról Prágából a következőket jelentik:

Amikor a mai tartománygyűlésen az elmult ülés jegyzőkönyvét felolvasták, egy német képviselő a jegyzőkönyvből kéri szót. *Lobkowitz* hercegelnök a szólás jogát nem adta meg, mire a németek pedjain óriási láрма tört ki.

— Ez nem járja. Gazság, igazságtalanság, amit az elnök mivel. A szíj oly erős volt, hogy az elnök az ülést felfüggesztette.

A szünet alatt a láрма még nagyobb vehemenciával folytatódott. A németek havasán összetűztek a csehekkel. Több német képviselő belőtte a padok ledélét és fenyegetőleg hadonászott vele az elnök felé. Mások az elnöki emelvényre skartak rohanni, hogy az elnököt tetőleg inzultálják, a cseh képviselők azonban körülfogták az emelvényt és megvédték az elnököt a támadás ellen.

A láрма majdnem egy óráig tartott, úgy hogy csak nagynehezen lehetett az ülést megnyitni. Ekkor az elnök egy cseh képviselőnek adta meg a szót, de a németek a padokat verdesték és olyan zajt csaptak, hogy a szónok egyetlen szavát sem lehetett érteni. Néhány német képviselő valóságos ostromot intézett az elnöki emelvény ellen s vastag iratcsomókat vágta az elnök felé.

Egy német képviselőnek sikerült a csehek védőgyűrűjét áttörni s egyenesen az elnöknek rohant, de még idejekorán lefogták. A botrány oly heves volt, hogy az elnök kénytelen volt az ülést berekeszteni.

A németek viharos kiáltásokban törtek ki: — Ez nem a mai ülés vége, ez a tartománygyűlés vége. Ez a tartománygyűlés nem fog többé ülésezni!

Míg az emelvény körül javában folyt a harc, egy cseh képviselőnek egy német párti bekenie az arcát s az orrát tintával. Az illető a botrány hevében nem vette észre a dolgot, csak később figyelmestette rá egy cseh képviselőtárs, mire dühösen kijelentette, hogy jól emlékszik, melyik német képviselő állt hosszabb ideig mellette, az követhette el a csínyt s ha az illetővel találkozik, fel fogja pofozni.

A cseh képviselők ma délután proklamációt osztottak ki a nép között, hogy ne engedje magát a németek által nyugalmából ki zavartatni.

A kegyelmes ur alszik.

Justh Gyula kalandja.

★

Mulatságos kalandja volt a napokban Justh Gyulának, a képviselőház elnökének. Vasárnap délután nehezen szuszogva robogott Budapest felé az orsovai gyors. Rengeteg embert vitt, alig győzte. Dehát a vonat azért ment és még eddig ki nem derített véletlen folytán a rendes menetidőben érkezett Szegedre, késés nélkül. Itt hat percre megállt, lehetett sörözni, ujságot venni. A hat perc azán elmúlt, a kronométer órák pontosan jelezték az időt, de a vonat csak nem indult, jöhet a posta elvégezze a dolgát, csomagokat, leveleket mind föladták, az utasok beszálltak. Ujdonsült menyecskét kísért ki a násznép, már integettek is a kendőkkel, a vonat azért csak nem indult. Egyszerre csak elkiáltja magát valaki:

— Uj kocsikat csatolnak a vonathoz!

A lokomotív maga mellé véve a postakocsit, csakugyan elindult. Nagy volt erre az öröm, az utas-heringek kezdtek szabadabban lélegzeni s a szabadjegyesek is halkabban szították a kormányt, mert hát lehet már kényelmesebben utazni. Szédtek is a podgyászukat, hogy elsőnek érkezzenek.

A lokomotív azután fujta ott visszafelé egy szalonkocsival. A kocsit ott állt egy mellékvágányon, benne Justh Gyulával.

— Hajsza! hajsza, hogy itt nem felejtettük! — mondta egy vasutas.

Talán Béla volt miniszter, aki a plebs közékelten utazott, s óvár szemeket vetett a szalonkocsira, amihez valamikor neki is jussa volt, azonban a gyorsvonat — egy negyedórát immár késve — még mindig nem indult.

— Pszt, — hangzott a kocsija környékén — a kegyelmes ur alszik.

— Mint általában a függetlenségi párt, amikor ébren kellene lennie, — jegyezte meg egy koalíciós kívül álló ur.

Es erre aztán, husz perc elteltével megindult a gyors. Csak hogy a késést már nem tudta behozni. Egy vasutas magyarázta el utközben, hogy késedelmeket csak személyvonatok, lassjáratuak tudnak helyrehozni, gyorsak soha. Amiből az alvási moráon kívül az a tanulság, hogy nem jó az a nagy igyekezet — talán még a politikában sem.

MODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Dollárkirálynő, operett. Ujdonság. Megnyitó előadás. (A bérlet.)
Vasárnap: Délután: Gyerekasszony, népszínmű. Este: Dollárkirálynő, operett. (B bérlet.)
Hétfő: Dollárkirálynő, operett. (C bérlet.)
Kedd: Tatárjárás, operett. (A bérlet.)
Szerda: Kék egér, vígjáték. Bemutató előadás. (B bérlet.)
Csütörtök: Kék egér, vígjáték. (C bérlet.)
Péntek: Tanítónő, életkép. (A bérlet.)
Szombat: Helyreasszony, énekes színmű. Bemutató előadás. (B bérlet.)
Vasárnap: Délután: Naftalin, énekes bohózat. Este: Helyreasszony, énekes színmű.

* A színház megnyitása. Szombaton megnyílnak a téli színház kapui és Szendrői Mihály társulata megkezdí téli szezonját. A megnyitó előadás a közönség ujdonságot kap. A színházgazdái ugyanis Föld Leo nagy sikerű operettjét, a *Dollárkirálynőt* tűzték ki előadásra s ez egyúttal a premiérje lesz a népszerű operettnak. A darabhoz teljesen új díszleteket készített az igazgatóság s így a darabot fényes kiállításban hozza színre a társulat. A Dollárkirálynő főszerepelt Kállay Jolán, Sz. Rontay Boriska, Zalay Margit, Benkőné, Polgár, Ladislav, Faludy és Kulcsár játsszák.

* Nap leon. A nagy császár életének minden fázisát megírta már a történet, memoár és anekdota írók, akik előtt a nagy ember minden ténykedése, szava jelentőséggel bír és így a kéő uőkor előtt is egészen ismert a franciák nagy császárának tüneményes személye. Az Utóda színházban Napoleon életének egy jellemző epizódját mutatják most be a családiaság hű megfigyelésében. Látniuk a császárt hadiérvelbe mélyedve, majd magános utján, mikor egyik alattvalójához egy pohár vívre tér be. Meghíusult merénylet után látniuk a császárt, mint érző szívű embert, aki hálszállt szívvel keresi fel megmentője ösvégyét. Megháó szép kép ez, melyet történelmi adatok alapján a szerepők szerencsés összeválogatásával, a valóság erejével állítottak ki. Még csak pönteken körül szüre a nagyszép kép, mely a legnagyobb csodálkozást és elragadtatást váltotta ki a közönségből.

* Két premiór az első héten. Hogy a színház igazgatósága milyen gondos körültekintéssel és tapintattal állította össze a szezon első hetének műsorát, mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy a Dollár királynő bemutató előadásán kívül még két premiór lesz a színház első hetében. Szerdán, a hó 30-án egy nagykerű francia vígjáték, a Kék egér kerül szüre először. Szombaton, október 3-án pedig Kada Eleknek, a kecskeméti polgármesternek érdekes színművét, a Helyre aszonyt mutatja be a társulat. A Dollár királynőt még vasárnapon és hétfőn is játszá. Kedden a nagykerű Tatarjárás című operett kerül szüre, cső ötödikön, október elsőjén pedig a Kék egér második előadása lesz. Október 2-ikán a Tanti órá van műsoron, 3-ikán pedig a Helyre asszonyt ismétlik meg.

Lakodalom csendőri felügyelettel.

Szurony a rózsalánc mellett. — Egy aradi hivatalnok esküvője.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24

Szombaton egy aradi államvasuti tisztviselő otthonhoz vezetett Mezőberényben egy ur leányt. Aki nek csak valami halaszthatatlan dolga nem volt, nagy buzgósággal törekedett az Isten háza felé, gyönyörködni a fiatal pár boldogságában. Legtöbbször voltak természetesen a leányok, kik a maguk jövőjéből látnak minden esküvőnél elővillanni egy-egy fény sugarát.

Mennyire elcsodálkoztak ám, mikor látták, hogy a község egész hadereje, valamennyi csendőre és valamennyi rendőre a templom előtt áll feltűzött szuronnal és vészujjölő arccal! ...

— Mi lesz itt, mit akarnak ezek? — morajlott végig a tömegben a kérdés. A kíváncsiság persze még nagyobb lett.

De csitt! Jönnek már. És jött a násznép. Szermemes rózsapír nyiladozott a menyasszony arcán, boldogság ragyogott a vőlegény szemében. Már ahogy rendesen szokott lenni.

Megrökönyödve nézett a templomhoz ért násznép a csend és rend marcona óreire. Miért vannak ezek itt? A menyasszonyt bizonyosan szorongó érzés fogta el. Végre is nekibátorodott a násznép egyik tagja, odament és megkérdezte, mit akarnak?

— Kérem, volt a felelet, — minket valaki arról értesített, hogy a vőlegény ellen merénylet készül. Hát eljöttünk, hogy vigyázzunk a testi épségére, amire most nagy szüksége van

Az első, aki elnevette magát, a vőlegény volt, a másik a menyasszony. Utánok jött a násznép és végül a tömeg. ... Barátságosan felvilágosították aztán a köteleesség hőseit, hogy valaki felültette őket, mert a vőlegénynek egyáltalában nincs oka senkitől tartania. A csendőre erre elvonultak. A nép pedig kacagott. Legjobban kacaghatott persze a titokzatos tettes. ...

DINAMIT a község háza pincéjében

Merénylet terv egy aradmegyei jegyző ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24

Aradmegye egyik községében nagy ijedelmet keltett ma az a felfedezés, amit reggel a község háza pincéjében dolgozó munkások tettek. Dinamitot találtak a pincében, még pedig olyan állapotban, amely nyilván egy tervezett, de nem sikerült merényletre mutat.

Hogy kik lehettek a merénylet tervezői és mikor akarták végrehajtani tettüket, arra a megindított vizsgálat eddigelé még nem derített világot. A körülmények mind arra mutatnak, hogy a robbanó anyagot már régebben, talán több mint egy éve helyezték el a község háza pincéjében, ahonnan hír szerint a község volt jegyzője ellen akartak merényletet elkövetni.

A felfedezett merénylet tervről itt következik tudósításunk:

A paulisi község háza pincéjében dolgoztak ma reggel Kintzig Géza birtokosnak szőlőmunkásai. Előkészületeket tettek a közelgő szüretre, mert a pincét Kintzig bérlő és a hordók ott voltak elrakva. Munkájuk közben a pinceablak alatt gyanús szerkezetre akadtak. Négy szivarskatulyában robbanó anyag volt elhelyezve, egy patron, melyet drót erősített a dobozhoz, a vége pedig gyújtózsínörhöz volt kötve. A zsínór egészen az ablak párkányáig ért, úgy, hogy az utcáról meg lehetett gyújtani.

A munkások jelentették a felfedezést a községi jegyzőnek, aki tudatta azt az épen Paulison időző máriaradnai csendőrékkel. A megindult nyomozás eddig a következőket derítette ki:

A dobozban talált robbanó anyagot teljesen belepte a por és a piszok. Minden valószínűség szerint dinamitot tartalmaz, de lehet, hogy olyan robbanó anyag is van benne, amilyent a paulis-barackai szőlőtelepen régebben a viharágyuhoz használtak. A gyújtózsínör Emmerling Adolf budapesti cégtől van. Az egész szerkezet rozsdás, piszkos és valószínűleg hónapok óta, talán több mint másfél év óta fekszik a pincében.

Hogy a dinamit-patronnal gonosz célzatu merényletet terveztek, azt bizonyossá teszi az a körülmény, hogy a gyújtózsínört már valaki meg is gyújtotta és az meg is égett addig a darabig, ahol dróttal a dobozhoz volt erősítve. Maga patron tartalmazó doboz is meg van kiperzselve, de a patronhoz a tűz nem ért.

A drót, amivel a patron a dobozhoz volt szorítva, olyan, amilyent a közeli lőkben a szőlővesszők kötözéséhez nálnak.

A felfedezett gonosz terv híre hamar elterjedt a községben. Általában az a hit, hogy a merényletet a mostani jegyző elődje, Bildenhauer volt paulisi jegyző ellen tervezték, aki a múlt év áprilisában vonult nyugalmába és akinek a község román és német lakosai között igen sok ellensége volt. A nyomozást különben még folytatják az ügyben.

Annyit megállapítottak, hogy ha a dinamit felrobbant volna, az egész község háza, amelybe a jegyzői lakás is tartozik, a levegőbe röpül.

A kolera.

Óvintézkedések a fővárosban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 24.

Bár kizártnak látszik, hogy a kolera árvány hozzánk eljut, Budapest főváros mégis a lehető legmészebbmenő intézkedéseket teszi, hogy a veszedelem körzetenül ne találja a főváros polgárságát.

Bárczy István polgármester a tiszti intézkedés dolgában ma referáltatott magának Viola Imre tanácsossal, a közegészségügyi osztály vezetőjével, Magyarevics Mladen tiszti főorvossal és Heuffel Adolf középítési igazgatóval.

A tiszti főorvosnak az a javaslata, hogy a város sürgősen építsen egy kolera kórházat, megfigyelő barakkokat, ahová a kolera gyanús betegnek hozzátartozóit el lehessen szállásolni.

A középítési igazgató azt ajánlja, hogy a kórházat Obudán az Ankerdűlőben építsék fel. Az óvintézkedések költsége még nincs késsen, de valószínű, hogy a félmillió koronát az jóval felül fogja haladni.

Ma délután a főváros egészségügyi szakszeresszel a tárgyalásról és a javaslatokról jelentést tesznek a belügyminiszternek és kéri fogják, hogy a kormány a költségek egy részét vállalja megára.

Orosz menekültek Szegeden.

Szegedről írják: A Szegedi Napló szerdai számában megírta, hogy Szegeden három előkelő orosz tartózkodik, akik az oroszországi kolera-veszedelem elől menekültek Moszkvából. A lap eme híradását ma megerősítette a rendőrség is. A főkapitány kijelentette, hogy a Tisza-szálló három lakója tényleg orosz. A három menekült Rodion Wostriakoff, Moszkva öökös díszpolgára tizenegy éves leányával és Medvedszikoff tartalékos tiszti, moszkvai földbirtokos.

A mai nap folyamán a hatóság meglette a szükséges óvintézkedéseket az oroszok odaérkezésénél és megvizsgálta őket alaposan. Az orvosok véleménye az volt, hogy a három moszkvai teljesen egészséges. Ennek dacára a hatóság dezinficiálta az oroszok ruháit, összes podgyászalt és a két vasúti állomásra is rendőri közlegeket rendelt ki, hogy figyeljék meg az utasok érkezését. Uasítva let

evanus, idegen embert látnak

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

let

CSERNOCH JÁNOS aradi utja.

A püspök és a minoritarendfőnök találkozása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24

Csernoch János püspök most fejezte be két hétre terjedt bérmentésútját Aradmegyében s Lippáról székhelyére, Temesvárra utazott. A püspök már az „Aradi Közlöny” munkatársa előtt is kijelentette, hogy az aradmegyei hitélet bensősége teljes mértékben kielégítette s szívesen időzött hívei között. Most ismét arról értesültünk, hogy Csernoch püspök élénk érdeklődéssel figyeli egyházmegyéje lakosságának az egyházhoz való ragaszkodását és arra törekszik, hogy minden kínálkozó alkalommal személyesen is közreműködjen a vallásos érület ápolásán.

A püspök kitűnően van informálva minden oly részletkérdésről is, mely a fennhatósága alá tartozó egyházközségeket érdekli, de különös meleg érdeklődéssel kíséri az aradi híveket foglalkoztató kérdéseket. Vasárnap — mint megírtuk — Gyorokon jelent meg a hívek között, akik őt fényes fogadtatásban részesítették. Ez alkalommal az aradi katolikusok közül igen sokan mentek ki Gyorokra, hogy a főpásztorral érintkezzenek. Lakatos Ottó, a minorita rend főnöke is megjelent a fogadásnál s hosszabban beszélt vele az aradi egyházi viszonyokról, a hívők lelki életéről.

A beszélgetés folyamán kijelentette Csernoch püspök, hogy a tavasszal keresi fel Aradot és addigra mindazok a tervek, melyeket meg akar Aradon valósítani, már oly előrehaladott stádiumban lesznek, hogy akkor akadály nélkül valósíthatók meg. Sokat foglalkoztatja őt a második templom építésének kérdése.

Ugy hiszi, hogy a templomot sokkal nagyobb számban fogja felépíttethetni, mint a hogy azt a katolikus hívek eddig tervezték s azt reméli, hogy a tervek megváltoztatásának szükségességéről sikerül meggyőznie úgy a várost, mint a vármegyét, amelyeknek hozzájárulását is kérni fogja.

A változtatás részleteiről nem nyilatkozott Lakatos rendfőnök előtt. Ezt a társaság részletesen meg

Kabaré-dalba fult a város,
Kabaré volt: kezdet s a vég,
S nem tapsoltak senkit se jobban,
Mint itt a konferenciét.
De vége van mindennek egyszer . . .
Befellegzett a kabaré,
Innen kilódt a színház
És az halad majd Pest felé.

. . . Holnap megnyílik már a színház,
Vén Nemzetünk — s ez most a fő,
— Ah . . .! most komoly dolgokra vágyik
Aradon minden férfi, nő.
Színház és Szekspir kell minékünk,
Csak mi komoly és megható,
Például: Patachon és Grätchen
S: Mi van elvámolni való? . . .
Szilánk.

Mit ígért a király?

Vita a trónörökös lapja

és a magyar félhivatalos között.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 24.

Az általános választói jog körül dúló csatározásban ma szokatlan vita hangja vegyült bele. Megszólt az osztrák keresztényszocialista pártnak és a közhit szerint a trónörökösnek kedve ujságja, a Vaterland és miközben Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek tegnap a képviselőházban a választói jogról tett nyilatkozatait bírálja, érdekes dolgokat mond el arról, hogy mire kötelezi a paktum és „a császári szó” a magyar kormányt a választóreform tekintetében. A Vaterland szerint Andrássynak Kristóffy javaslata alapján az általános, egyenlő és titkos választójogot kellett volna hozni a bejelentett plurális és nyilvános választóreform helyett.

Az osztrák lap e nem kis fontosságú soraira már ma este válasz érkezett a magyar kormánytól. A félhivatalos Bud. Tud. a trónbeszédet és Wekerle miniszterelnöknek a Házban mondott első beszédét állítja szembe ezzel az állítással, még pedig a következőképen:

A bécsi Vaterland mai száma Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek a választóreform tervezetéről vonatkozó nyilatkozatát kommentálva, azt a merész állítást kockáztatja meg, hogy a korona és a koalíció között létrejött paktumban a választóreform a Kristóffy-féle javaslat alapján lett megállapítva. Ugyancsak ez a lap azt állítja, hogy őfelsége az ő császári szavát az általános, egyenlő és titkos választói jog mellett kötötte le illetékes országából a Budapesti Tudósítónak azt jelen-

hogy a korona és a koalíció között lejött meg egyezésben a választói jog rejára nézve csak az az egy feltétel van állapítva, hogy az új reformban a választók száma kevesebb ne legyen annál, mint a Kristóffy-féle javaslat számításba vett. Wekerle Sándor a koalíciós kormány megalakulása után 1906. április 11-én, amikor kormánybeszédét mondotta, beszédében határozottan azt mondja, hogy annak az elvnek fenntartásával vették át a választójog reformját, hogy „a magyar államesszeme nemzeti jellegének sérelme nélkül minden hivatalos tényező jogosultságának érvényesülése mellett az általános választási jog elve keresztülvitessék.” Ő felsége trónbeszédében pedig az áll, hogy „feladatát képezi a kormánynak, hogy a politikai jogokat a

társadalom minden rétegére kiterjessze és a nemzet egészét vigye be a politikai élet sáncaiba. E végből készítendő elő az általános szavazati jog szabad gyakorlására vonatkozó javaslat úgy a demokratikus eszme kiváncságnak, valamint a magyar állam nemzeti jellegének megóvása mellett.”

Valószínű, hogy a magyar félhivatalos válaszára a Vaterland felelni fog és ekkor talán az is kiderül, honnét tudja ez a lap, hogy mire köti a magyar kormányt a császári szó.

HIREK.

A kellemetlen ember.

Miért nem lett Kmety delegátus.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 24

A képviselőház tegnap megválasztotta a delegáció tagjait. A pártok által megállapított névsor ugyan változtatás nélkül ment keresztül, de azért nem egy pikanteriája van a választásnak.

Igy mindjárt a póttagok szavazatai nagyon különös számokat tüntettek föl. A függetlenségi párton ugyanis kiadták a jelszót, hogy a delegátusok listájáról a néppárti és az alkotmánypárti póttagok törölendők. Ezzel akarták elérni azt, hogy a póttagok sorrendjében a függetlenségek kerüljenek legelől. Ugyanezt cselekedték azonban a néppártiak és alkotmánypártiak is a függetlenségi póttagokkal s így megtörtént, hogy egyes póttagok csak tíz-, húsz-, vagy harminc szavazatot kaptak.

Elénk beszéd tárgya volt, hogy Kmety Károlyt, a függetlenségi pártnak ezt az agilis tagját, aki a delegációban mindig a legbehatóbban bírálta a közös költségvetést, különösen pedig a hadügyi budgetet, az idén kihagyták a delegátusok közül.

A kibuktatást hír szerint ép ez okozta. Mikor az utolsó delegációban Kmety felszólt a porosz kisajátítási törvény ellen, erős szavakkal ítélte el Poroszországnak brutális eljárását a lengyelekkel szemben. Aerenthal báró külügyminiszter ekkor Kmetyre célozva így szólt Wekerle miniszterelnökhöz:

— Ezt az embert ne hozzátok ide többé!

Montecuccoli haditengerészeti főparancsnok is nagyon haragudott Kmetyre, mert az a tengerészeti budget ellen szavazott. Ezenkívül hír szerint a kormánynak is kellemetlen volt Kmety örökös ellenzékiessége a delegációban.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 25-én az időjárás: Bayhe, nyugaton elvélve csapadék.

— A képviselőház küldöttsége az aradi gyászünnepeken. Budapesti tudósítónk táviratozza, hogy Jusch Gyula képviselőházi elnök ma felhívást intézett a képviselők-höz, hogy Thaly Kálmán vezetése alatt minél számosabban vegyenek részt abban a küldöttségben, mely október 6-án megkoszeruzza a vértanúk szobrát és a vesztőhelyet. A jelentkezéseket Thaly Kálmán fogadja el.

— Változás a minorita rendházban. Mint jó forrásból értesültünk, Brogyán Kázmér aradi minorita áldozárt a nagybányai minoritaház főnökének nevezték ki. Eleinte úgy tervezték, hogy Brogyánt Pancsovára helyezik át s pő-

bánlat kap. És a terv azonban nem valósult meg. Brogyán most helyet cserél *Konkolys* Barna volt nagybányai házifőnökkel, aki az aradi házban már el is foglalta állását. Brogyán a napokban foglalja el új pozícióját.

— Kötöttetett egyetemi tanár. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A király *Bochör* Károly budapesti egyetemi tanárnak az *udvari tanácsosi* címet adományozta.

— A német császár Ferenc Ferdinánd vadászata. *Berlinből* jelentik: Ferenc Ferdinánd királyi herceg, mikor a németországi hadgyakorlatokon volt, meghívta *Vilmes* császárt dunamenti vadászterületén rendezendő vadászatokhoz. A császár szívesen fogadta a meghívást, október végén, Bécs érintése nélkül *Eckertau* kastélyba érkezik és két napot tölt ott.

— Márkus Miksa udvari tanácsos. *Márkus* Miksát, a „Magyar Hírlap” főszerkesztőjét, a magyar újságírók gárdájának egyik régi, kiűnő tagját a király udvari tanácsossá nevezte ki és ezt a hivatalos lap egyik legközelebbi számában közli. Márkus Miksa még igen fiatal ember, aligha több harmincöt évesnél; de fiatalága dacára higgadt, meggondolt férfiú, aki nemcsak egyéni szeretetreméltóságával, hanem komoly cselekedeteivel is kiérdemelte kortársai becsülését és barátságát. Az „Othon” írók és hírlapírók körének már évek óta főtitkára; a Magyar Hírlapnak újabb időben nemcsak szerkesztője, hanem kiadótulajdonosa is. Nemcsak hírlapírói, hanem általános társadalmi és politikai körökben is mindenütt szívesen látott ember. Az új udvari tanácsost kiűntetése alkalmából mi is szívélyesen üdvözljük.

— Épülnek a vashidak. Ma reggel *Zsigmond* Béla vállalkozó Aradra érkezett s *Varjassy* Lajos polgármesternél jelentkezett. A vállalkozó bejelentette, hogy a jövő hét hétfőjén megakarja kezdeni a vashidak alépitményeinek a munkálatait. Délelőtt *Virágh* Lajos főmérnök társaságában kint járt a vállalat mérnökeivel az építkezés helyén. Kijelölték a hid tengelyt és a rakodó helyeket. Először az arad-ujaradi hid Ujarad felőli hidfőjét és a mély vízbe eső pilléreit építi meg, mert ez technikailag a nehezebb feladat. A részletes munkatervekhez, mint azt megírtuk, a miniszterium már előzetesen hozzájárult s holnap a hidügyi bizottság foglalkozik velük, hogy a tanács még a héten megadhassa a végleges építési engedélyt.

— Új vas- és acél-gyár Budapestén. A *Pittsburgban* székelő *Steel-Trust* elhatározta, hogy Budapestén 15 millió korona befektetéssel új acél- és vasgyárat létesít. A gyár telek részére Kelenföldön már opciót is szereztek, a *Gamauf* örökösök tulajdonában levő parcellákra, önként 80 K vételár mellett. Ugyancsak most folynak a tárgyalások Hunyadmegyében a káláni kincstári vasbányák mellett magánkézen levő vas- és kőszénbányák megszerzése tárgyában. Az új gyár részére megvásárolják *Lónyai* Menyhért gróf hunyadmegyei erdő- és vasbányabirtokát, mely 22 000 hold területű, mintegy 1.5 millió korona vételárért. A gyár bankárja a bécsi *Unionbank* lesz. Az új gyár részére, mivel az az állami vasgyárakkal fog versenyt folytatni, kedvezményeket nem kértek. A gyár produktumainak eladását a budapesti központból fogják végezni, de fiókokat létesítenek Bécsben és a Baikán nagyobb városokban.

— Elhunyt miniszteri osztálytanácsos. Budapestről táviratozzák: *Godi* László Elek igazságügyminiszteri osztálytanácsos, jales vegyész, ma reggel Vácon meghalt.

— Méray-Horváth Károly afférje. Megírtuk, hogy *Méray-Horváth* Károly író letartóztaták a marburgi pályaudvaron. Méray afférjáról most ezeket írja:

Igaz, hogy az állomásfőnökkel afférja támadt, de a letartóztatás nem azért történt, mintha bottal támadt volna a főnökre. A marburgi pályaudvaron a panaszkönyvet kérte, mire azt a választ kapta, hogy előbb az állomásfőnökkel kell megbeszélni a panasznak helye, vagy sem. Méray-Horváth erre akkora lármát csapott, hogy rendőrt hívtak, aki felszólította őt, hogy hagyja el a pályaudvart. Ő erre azt felelte, hogy előbb nem távozik, amíg a panaszkönyvet nem adják ki neki. A rendőr az állomásfőnökre nézett, ez intett a rendőr bekísérte Méray-Horváthot, akit azonban igazolás után szabadon eresztettek. Az ügynek különben folytatása lesz a bíróság előtt, mert Méray-Horváth panaszt emelt az államügyességnél személyes szabadsága megsértése miatt.

— Nagy Lajos csődügye. Néhány nappal ezelőtt megírtuk, hogy *Nagy* Lajos volt aradi szállótulajdonos és neje ellen *Grünfeld* Miksa budapesti kereskedő 1957 korona 20 fillér követelése alapján csődöt kért az aradi törvényszéknél. Az ügyet a szabadságon levő *Heller* Mór dr. helyettesének, *Szalay* Béla dr. törvényszéki bírónak osztották ki elintézés végett. Szalay dr. a kérvény tárgyalását mára tűzte ki. A tárgyaláson a budapesti hitelező céget *Schwarz* Vilmos dr. fővárosi ügyvéd aradi helyettese, *Ispravnik* Szevér dr., Nagy Lajost pedig *Nagy* Sándor dr. képviselte. A bíróság a csődkérvényt alaki okokból elutasította. A kérvényben ugyanis Nagy Lajos és neje ellen kéri a csőd elrendelését, a törvény értelmében pedig egy kérvényben csupán egy közados ellen kérhető a csőd. Grünfeld ügyvédje pótolni fogja a formai mulasztást és legközelebb két külön kérvényt ad be Nagy Lajos és neje ellen a csőd elrendelése iránt.

— Szökés a szultán háreméből. Nagy feltűnést keltett annak idején Konstantinápolyban *Chern* Ausondsofi hercegnő hirtelen eltűnése. Most egy angol folyóiratban megírja a hercegnő, miképpen sikerült menekülnie a hárem-élet rabzágából. A hercegnő *Samy* hercegnek, a szultán egyik unokaöccsének volt a felesége s a szultán nővérével egy házban lakott. Az ebéd- és a kikocsizások voltak egyhangú életének egyetlen változatosságai. Családjában volt egy angol nevelőnő, aki korán felébredtetten benne az európai kultúra iránt való hajlamot s mikor először eltakarta arcát fátyollal, ismerte meg borsongva azt a sorsot, mely rá vár. Egyszer könnyelműen beszélt menekülési tervéről s ezért hónapokon át kellett vidám és megegyedett arccal elterelni őrszolgák gyanúját. Ahol csak tudott, ott pénzt és ékszereket gyűjtött és rejtett el. Egyszer sikerült neki néhány bizalmas embere társaságában a császári palota falán bejutnia. Elsőben a templomban rejtőzött el, ahol a félelem és a felfedezés irtózatossá kinjált szenvedte végig: mindig azt látta szemel előtt, hogy asákba rakják s beledobják a Boszporusba. Egyszer majdnem elfogták, amikor cselédnek öltözve személyesen adott fel telegrammot a császári palotára címezve. Nagynehezen menekült, utlevelet szerezett s parasztlányságnak öltözve a kikötőbe ment. Itt vette remélletlenül észre, hogy cipőket váltani elfeledett s picit francia topánjai éppen nem illesznek a porlas öltözékhez. A kikötő rendőrkéme meg is állította, de a szép fiatal asszony annyira eltorzította az arcát és olyan szöles gesztusokkal borult a kém nyakába, hogy annak eloszlott a gya-

nulja. Egy perccel később már a Níger nevű francia gőzös fedélzetén volt, utban a szabadság felé!

— Új francia repülőgép. Párisból jelentik: Több lap nagy dicsérettel említi a *Malincot*-féle repülőgép sikereit. *Malincot*, aki egyszerű munkásember, tegnapelőtt szállt fel először új aeroplanjával, melyen majdnem egy óra hosszáig maradt a levegőben és átlag 50 méternyi magasságban elrepült Issy, Malakoff és Menden felett. A feltalálót az eredményes léghajózás után sokan üdvözlötték.

— Rablógylókossággal gyanúsított festő. A minap, mint *Berlinből* jelentik, az ottani rendőrség letartóztatta *Senger* Albert negyvenhárom éves festőművészt, mert azzal gyanúsították, hogy oroszra meggyilkolta s kirabolta *Franké* Ágoston pénztárost. *Franké* még augusztus 27 én halva találták *Niederlausitzban* az erdőben egy favágó. A fején lőtt seb volt s bár a revolvert nem találják meg mellette, mégis azt hitték, hogy öngyilkosság történt a halottat eltemették. Utóbb azonban gyanút keltett az a körülmény, hogy a boncolási jegyzőkönyv szerint *Franké* pénztárost hátulról érte a golyó, mert a seb koponyájának hátsó részén volt. Megindult a vizsgálat és csakhamar olyan adatokat derített ki, amelyek csaknem bizonyossá teszik, hogy gyilkosság történt. Az erdőben ugyanis azon a helyen, ahol a halott feküdt, találtak egy levelezőlapot. Ezen *Senger* azt írja augusztus 21 iki kelettel *Frankénak*, hogy keresse őt fel másnap reggel kilenc órakor, majd elvezeti valahová, ahol nagyszerű állást fog kapni. *Franké* elment *Senger*hez, de azóta nem látták s többé nem tért vissza lakására. Kiderült továbbá, hogy az a golyó, a melyet *Franké* koponyájában találtak, teljesen azonos *Senger* revolverének golyóival. A rendőrség ezért a festőt tegnap letartóztatta.

— Szász Gizi bucsuja. Ma este bucsuzott az aradi köztársasági *Szász* Gizi, az az izigvéri művésznő. A központi Szálló terme színpadon szépen megtelt előkelő publikummal, amely szíves tapssal fogadta a pódiumra lépő művésznőt és minden száma után valósággal ünnepelte. Kedves és intim volt ez az ünnepelés, mint minden nagyhangú lármától, diszkrét, de őszinte hódolat ama fényes kvalitásoknak, amelyekkel ez az intelligens kabaret-művésznő rendelkezik. Tisztelettel egész virágerdővel halmozták el és az est díszingvált közönsége igen melegen bucsuzott el tőle. Holnap este *Sarkadi* Vilmosnak lesz jutalomjátéka.

— Tűz a Vatikánban. Rómából táviratozzák: Este a vatikáni szeminárium egyik hálótermében, amely a *Szent Mária-téren*, a *Szent Péter-templom* közelében van, tűz ütött ki, a melyet azonban hamar eloltattak. Ama hír közzétételében, hogy a Vatikán helyiségében tűz ütött ki, a kíváncsiak óriási tömege vette körül a Vatikánt.

— Világjáró arcképfestő Aradon. Ma délután *Temesvárról* Aradra érkezett a németországi *Hartlebenből* származó *Witte* Heinrich nevű arcképfestő, aki 50 pfénnyel kezében indult el hazájából és gyalog bejárta a világot. Megfordult mind az öt világrészben és utközben képealapok árusításával tartotta el magát. A szimpatikus fiatalember Magyarország szebb tájairól vázlatokat készített s Othon a magyar föld szépségeinek fogja hírnevét hirdetni festményeivel. Igen jól éreztette magát az országban, mert mindenütt szíves fogadtatásra talált. Tapasztalatait könyv alakjában fogja közreadni.

MESZET!

Minden építő vállalkozó,

kinék kell jó
jó kiadó
kömentes

mész,
mész,
mész,

szép fehér
jó köterővel bíró
az országban legjobb

mész,
mész,
mész,

az rendeljen egy próba-waggon meszet
ENGELSTEIN R.
mészgyárosnál Körösbányán. 2832

— Tolvaj kisbíró. Nem mindennapi eszt történt a napokban *Fülskut*, temesmegyei községben. Egyik éjjel ugyanis betörték az ablakon keresztül a község háza tanácstermébe, ahol a tolvaj fölfeszítette a pénzszekrényt. A nyomozás kiderítette, hogy a *tolvaj maga a kisbíró* volt, aki ugyanaz éjjel megdézsmálta a község háza padlásán a tanító járandóságát. Az esetről részletes tudósításunk a következő:

Fülskut temesmegyei község község házában néhány nappal ezelőtt éjjeli látogatója volt. A betörő az ablakon keresztül betört a község háza tanácstermébe, hol fölfeszítette egy vaszeggel a *Werkheim* szekrény falkatréssét, a melyből hét korona készpénzt, a községi pécset és egy forgópisztolyt lopott el. A beérést úgy fűszérték fel, hogy reggel fele *Arszi Valér* kisbíró nagy lármát csapott és az örszeregelet szomszédoknak azt mondta, hogy valaki járt a tanácsteremben és amíg nem menekült, őt a botjával lökték. A betörőt nem ismerhette fel. A csendőrség nyomban megindította a nyomozást, amely alatt *Arszi* kisbíró ellen o'nyagyanus körülmények merültek fel, hogy mindezek előtt őt vonták kérdőre. *Arszi* a fordulat kérdésben nagyon meglepte és körömszakadtig tagadott, később azonban töredelmes vallomást tett. Elmondotta, hogy a községi pénzekből öt koronát elmulatott és azt akarta fedezni a betörés után, a lármát pedig azért csapta, hogy a gyaput eltérje magáról. A nyomozás folyamán kiderült az is, hogy a büns kisbíró a tanító járandóságát, mintegy két méterháza buzát is ellopta a község háza padlásáról és az így nyert pénzt szintén elmulatolta. *Arszi* ellen a temesvári királyi ügyesség megindította a bünyenyítő eljárást.

— Elfogott cigánykaraván. Mezőkovács házáról írja tudósítónk: A helybeli csendőrség elfogott öt cigányt, kikre küldt, hogy a nyáron különböző uradalmakból 17 drb drága lovat loptak el és organdák segítségével hamis járatokkal Erdélyben eladták. A cigányok még azt is bevallották, hogy az istállóban alvó kacsák mellé állt mindenütt 2 cigány, hogy felébredése esetén száját rögtön beömjék. A tanítókutya pedig egyik hussal etette. A helybeli őrs most tovább nyomoz.

— Halálra gázolt leányka. *Fuchs Bernát* szatúrói kereskedő kocsija tegnap a községben elgázolt egy *Sabuca* Jozsana nevű négy éves leánykát. A kisleány a kerek alá került és a teherrel megrakott kocsi alatt oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy rövid kínlás után meghalt. A leánykát felboncolják és a gondatlan kocsis ellen megindították az eljárást.

— Likőr aromák kltűnő likőrök előállítására; — háslag — Vojtak és Welsznál. 101

— Sok évi megfigyelés. Emésztési gyengeségeknek és étvágyhiánynak, általában minden gyomor-bajnál, a valódi „Moll-féle seidlitz porok” bizonyultak a legsikeresebbeknek a többi szerek fölött, mint gyomorerősítők és vértisztítók. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítménye kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

Gyermekeknek

és felnőtteknek.

3875

Kiváló táplálószer egészséges és gyenge, a fejlődésben visszamaradt minden koru gyermekek részére. Elősegíti az izom- és csontképződést, megakadályozza és megszünteti a hasmenést, hasfolyást, belhurutot stb.

A „csesemő” című tanulságos füzet ingyen kapható az árusító helyeken, vagy R. Kufek, Wien III.

KÖZRAZDASÁG ÉS KÖZLEKEZÉS.

Szüret a hegyalján.

Szeptember 28-tól, október 5 ig.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Aradmegyében nagy készülődések folynak most a szüretre, amely hivatalosan a hónap 28-án kezdődik. Egyes kisebb birtokon ugyan már eddig is volt szüret, a hivatalos szüretelés azonban csak ezután kezdődik. Amint bennünket értesítenek, a paulisi hegyközségben a hegyi borok iránt nem nagy érdeklődés mutatkozik és nem is nagy ára van, a kertü borok ára ellenben elég jó. Hektolliter ennek most 16, 17, 18 korona. Ebben a hegyközségben közepes a termés.

A világosi, helyesebben galsai hegyközségből azonban teljesen jó szőlőtermésről kaptunk jelentést.

A szüretnek sorrendjét az egyes hegyközségekben ilyen sorrendben állapították meg:

A paulisi hegyközségben: Paulson, Ménesen, Gyorokon, Kuviban, Kovassinon *szeptember 28-án*; a világosi hegyközségben: Galsán, Muskán, Magyarádon, Pankótán, Ágrison, Mokrán pedig *október 5-én* szüretelnek.

E két dátum közé esnek a borossebesi és a sillingyalai kisebb szüretnek.

Budapesti áru- és értéktőzsze.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 24.

Kínálat, vételkérő mérsékelt, 20 ezer mm. tartott.

Az árak 50 milonként számítva:

	Déli szárlat	Északi szárlat
Buza áprílisa . . .	11.69—11.70	11.69—11.70
Buza októberre . . .	11.35—11.39	11.38—11.39
Zab októberre . . .	8.03—8.04	8.03—8.04
Rozs októberre . . .	9.32—9.33	9.33—9.34
Tengeri májusra . . .	7.30—7.31	7.35—7.34
Rozs áprílisa . . .	9.71—9.72	9.72—9.73

Zárul 5 órákor:

Centrál hitelrészvény 606 25
Magyar hitelrészvény 749 50

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bécs 8. moztulosa 1. szám. Szabadság-tér mellett.)

Uj műsor. Uj műsor.

Műsor 1908. szeptember hó 25-én pénteken:

1. Kukta paraja. Kacagató. 2. A kis kőltő. 3. Szüret. 4. A szép tejárus-leány. 5. Nyiló rózsák. 6. A két szövetséges. 7. A szép pék-kasszony. 8. A császár. Történelmi dráma. Szüret.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Onkrászár.

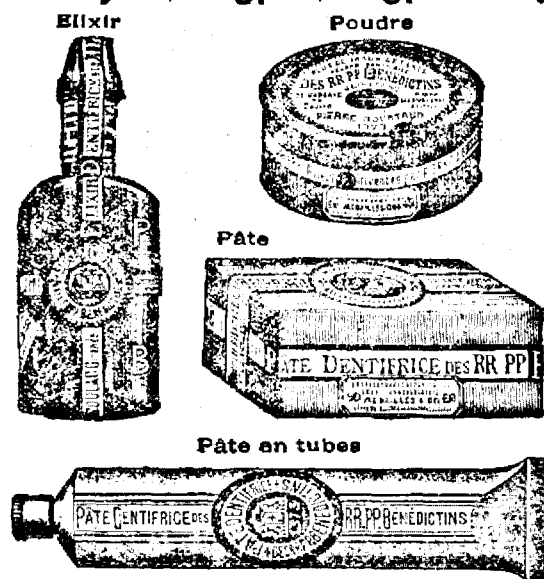
Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

NYILTTER.

RR. PP. Benedictins-féle
Szájviz, fogpor, fogpasta.

DENTIFRICES Elixir, Poudre, Pâte
DES RR. PP. BENEDICTINS
de l'Abbaye de SOULAC
Eredeti csomagokban kaphatók a megfelelő üzletekben.

Nyomdánkban

egy ügyes

kifutó fiu

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Legújabb angol öltöny szövetek, ugyszintén felöltő szövetek megérkeztek, amelyek legolcsóbban beszerezhetők a kizárólagos posztógyáriraktárban **Leichner és Fleischer** Arad, Szabadság-tér 17. sz.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A K I N E K

ismeretség híján

házasárra,	kuicsárra,
nevelőre,	gazdasszonyra
újlétreveztetőre,	szakácsnőre,
könyvelőre,	szobaleányra,
segédre,	házi- vagy,
ispánra,	irodászolgára,
gazdatisztára,	penzbeszedőre
kuicsárra,	házmesterre,
vincselelőre,	stb.-re
kariócszra,	van szüksége,

A K I

bérbeadni kíván

hírtokot,	kocsit,
házt,	lovat,
vadászterü-	halászatot,
letet,	telket,

A K I

eladni kíván

büfört,	fiáletet,
szongorát,	műhelyt,
hört,	lakást stb.,
gyümölcsöt,	vagy
gabonát,	

A K I

eladásokat vétel vagy bérbevételei szél járói keresi;

A K I

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér szél, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési
rovatát használja.

Pincze kiadó

Perényi-utca 8. szám alatt. Bővebbet Neuman-iroda, Széchenyi-utca.
3149

Karissya-kötőde

Andrássy-tér 20. (Fischer Eliz-palota) A n. é. közönség rendelkezésére áll.
2696

Makzörök

magyar és német fordítással és egyéb diszes, mint egyszerű zsidó imakönyvek Krausz Paulin könyv- és papirkereskedésében Arad, színház-épület. Telefonszám 511. 995

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, kapható Rauchbauer Nándornál Ujszentannán 130 koronáért métermázsánként. 3111

Két szobából álló

butorozott Garçon, lehetőleg földszinti lakás kiszolgálással, nyugalmazott ezredes részére keresetlik. Cím a kiadóhivatalban. 3132

Őszi blouse album,

a legújabb eredeti szabásmunkákkal, dus tartalommal 1.50 fillérért kapható Ingusz I. és II. könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-utca. 201

Sok pénzt

kereshetnek ügyes üzletszerzők. Bővebbet a kiadóban.

Makzörök

és izr. imakönyvek nagy választéka. Irodai kellékek dus készlete. A végrehajtási novella bejelentési nyomtatványai kaphatók: Kerpel Izsó könyvkereskedésében Aradon. Ugyanott egy nagy Meidingi kályha eladó. 292

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorzajok, testi bántalmak, gyomorgörccs és gyomorhív, rögzített székrekedés, máj bántalmak, vértolulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles háziszor, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettek.

Moll“ feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sóshorszess nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinek legismertesebb népszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerinti előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhelye: Bécs, I., Tuchlauben 9. sz. 5941

MOLL A. gyógyszerész, os. és kir. udvari szállító által.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ÁRPAD gyógyszerésztárában.

1665—1908. sz.

Versenyárgyalási hirdetés.

Seprős község részére tervezett medence és itató vályu építése iránt f. évi október hó 12 én d. e. II órakor a községi jegyzői irodában tartandó nyilvános zárt ajánlati versenyárgyalást hirdetünk.

A versenyárgyaláson — személyesen vagy igazolt megbízott által — csak írásbeli ajánlatokkal lehet résztvenni.

Ugy a föld és beton, mint a vasmunkára külön-külön is lehet ajánlatot tenni.

Az ajánlatok szabályszerűen kiállítva, pecséttel lezárva és „A községi Előjárásának Seprős”, „Ajánlat az 1665—1908. kig. sz. versenyárgyalási hirdetésben kiírt ártézi kut medence és itató vályu építési munkálatokra” címmel f. évi október hó 11. napjának d. u. 4 órájáig adandók be.

Bánatpénzül a nem kisiparos vállalkozók által a tárgyalás megkezdése előtt az ajánlati végösszeg 5% a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban teendő le a községi pénztárba.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a tervet, költségvetést és a munkafeltételeket, melyek itt az ingyen megszerezhető ajánlati mintával együtt a hivatalos órák alatt betekinthetők, — teljeseen ismeri és magára nézve kötelezőnek elismeri.

Seprős, 1908. szeptember hó 22-én.

Bán Simon,

Jegyző.

Morár Péter,

bíró.

Hirdetmény.

Világos hegyközség

területén az idei

szüret

október hó 5-én

veszi kezdetét.

A szüretelés, illetve a bortermés elszállítása csak a hegyközség kifizetése után engedtetik meg. 3145

Kelt Világoson, a hegyközségi közgyűlés 1908. évi szeptember hó 20-án tartott ülésén.

A hegyközségi előjáróság.

2869—1908. tkvi szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

A nagybuttyini kir. járásbírósa mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Lázár Kornél szül. Gróza Anna végrehajtónak, az Aradi polgári takarékpénztár részvénytársaság, Moro'y Demeter és neje szül. Márkus Zsófia csatlakozónak, Kodreán Mariuca férj. Kodreán Juonné almási lakos végrehajtást szenvedő elleni 3000 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az aradi kir. törvényszék és a nagybuttyini kir. bíróság területén fekvő és az almási 113. sz. tkjvben A. + 1. sor 120. hrsz. alatt foglalt malom egészben 320 kor. kikiáltási árban. — Az almási 234. számú telekj. könyvben A. I. 1—5 sor, 257, 1000, 1158, 1767. és 2264 hrszám alatt foglalt belsőség, rét és szántóföldből álló ingatlan 520 kor. kikiáltási árban. — Az almási 234. sz. telekj. könyvben A. II. 1—5 sor, 258, 1001, 1159, 1768. és 2265. hrszám alatt foglalt beltelek szántóföld és rétből álló ingatlan 295 korona kikiáltási árban — és végül az almási 234. számú telekj. könyvben A. III. 1—5. sor 193, 1064, 1491, 1966 és 2383. hrszám alatt foglalt beltelek rét és szántóföldből álló ingatlan 576 korona kikiáltási árban az 1908. évi október hó 21. napjának délelőtt 9 órájkor Almás községhez tartozó megmaradó nyilvános árverésen a következő feltételek mellett fog eladatni:

1. Ha a kikiáltási áron felül ígért nem fog tétetni, az elárverezendő ingatlan a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

2. Árverési kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 32 koronát, illetve 58 korona, 29 korona 50 fillér és 57 korona 60 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügy-ministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számított 30 nap alatt, a harmadikat pedig ugyanazon naptól számított 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 5% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsán az 1881. évi december 6-án 39425. I. M. szám szám alatt kelt rendeletében előírt módon a buttyini kir. adóhivatalnál mint bírói letétpénztárnál befizetni.

A bánatpénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság telekkönyvi hatóságánál, Almás, Kakaró, Alcsill községek előjáróságainál megtekinthetők.

Nagybuttyin, 1908. évi július hó 20-án.

Kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság.

Buday,

kir. járásbíró.

3144

Van szerencsém értesíteni, hogy a valódi

PERZSA ÉS SMYRNA

szőnyegek megérkeztek és azokat olcsó vétel folytán jutányosan adhatom el.

Az idei behozatal minőségileg nagyon kedvező mert régi, fényes, ritka példányokat, hibátlan árut, úgy kisebb, mint nagyobb szőnyegekben nagy mennyiségben szerezhettem be.

Tekintve a perzsiai rossz viszonyokat, olyan minőségek jöttek forgalomba, amelyeket évtizedek óta mint családi ereklyét tartogattak.

Gyűjtőknek kiváló alkalom **antik** szőnyegek beszerzésére.

DOMÁN SÁNDOR

szőnyegháza

ARAD, Szabadság-tér 2. sz.